

OŠ KOMANDANTA STANETA DRAGATUŠ
Dragatuš 48, 8343 Dragatuš

MLADI RAZISKOVALCI

RAZISKOVALNA NALOGA

GRAJSKA-GOZDNA UČNA POT OBRH DANES IN JUTRI

Tematsko področje: TURIZEM

Avtorji:

Nina Bahor, 9. razred
Jan Gašperič, 8. razred
Špela Šuštarčič, 9. razred

Mentorica:

Anita Vrtin, prof. zgod. in soc.

Somentorica:

Nataša Podhostnik, prof. slov.

Dragatuš, 2010

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Komandanta Staneta Dragatuš.

Mentorica: Anita Vrtin, prof. zgod. in soc.
Somentorica: Nataša Podhostnik, prof. slov.

Datum predstavitve: *

(*Regijska predstavitev ni možna, ker na našem področju ni izbranega izvajalca, ki bi organiziral regijsko tekmovanje raziskovalnih nalog. Na našem področju – Dolenjska z Belo krajino – se vse raziskovalne naloge, po navodilih organizatorjev mladinskega raziskovanja Slovenije (ZOTKS), pošljejo direktno na Srečanje mladih raziskovalcev s sedežem v Murski Soboti.)

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

- ŠD** Osnovna šola Komandanta Staneta Dragatuš, 2009/2010
- KG** Gozdna-grajska učna pot Obrh / šola / izboljšave poti
- AV** BAHOR, Nina / GAŠPERIČ, Jan / ŠUŠTARIČ, Špela
- SA** VRTIN, Anita ment. / PODHOSTNIK, Nataša soment.
- KZ** 8343 Dragatuš, SLO, Dragatuš 48
- ZA** Osnovna šola Komandanta Staneta Dragatuš, Dragatuš 48, 8343 Dragatuš
- LI** 2010
- IN** GRAJSKA-GOZDNA UČNA POT OBRH DANES IN JUTRI.
- TD** RAZISKOVALNA NALOGA
- OP** IV, 55.st., 26 graf., 23 fotograf., 7 slik, 4 ust.sp., 3 pril., 6 ref.
- IJ** SL
- AI** Namen raziskave GUP Obrh je predstavitev poti širši javnosti, posledično povečati turizem v Beli krajini, hkrati pa tudi prikazati, kako bi učenci OŠ Dragatuš pripomogli k izboljšanju njene podobe v prihodnosti. Pri raziskavi so veliko vlogo odigrali ključni predstavniki GUP Obrh, ki so gospa Mira Garantini, gospod Leon Žalec, gospod Anton Jesih in gospa Lidija Ivanšek, saj vsi podpirajo projekt izboljšanja poti in zagotavljajo pomoč pri odpravljanju pomanjkljivosti. Analiza anketnih vprašalnikov za pohodnike tradicionalnega decembrskega pohoda in učence OŠ Dragatuš je nakazala veliko smernic za popestritev poti in pritegnitev večjega števila pohodnikov. Vsi udeleženci v raziskavi so enotnega mnenja, da je pot potrebno bolje promovirati. Na OŠ Dragatuš se je v ta namen izdelala spletna stran, na kateri so predstavljene posamezne točke, zanimivosti na poti, dogajanja na njej, celotna raziskava in kontakti, preko katerih lahko obiskovalci dobijo odgovore na svoja vprašanja. K večji promociji bo pripomogla tudi izdelava zloženke, ki preko slik kaže nekatere najpomembnejše predloge za izboljšanje GUP Obrh. Prejeli jo bodo vsi učenci in učitelji OŠ Dragatuš in udeleženci naslednjega tradicionalnega pohoda. V prihodnje se bo, v sodelovanju z različnimi društvi (DPM Metlika, Foto klub Črnomelj, TIC Črnomelj, DKŽ Dragatuš), na poti organiziralo nekaj natečajev, kot so: likovni, literarni in fotografski ter natečaj za naj spominek. Z mnogimi predlogi za izboljšanje se odpira možnost za nadaljnje raziskovanje GUP Obrh.

KAZALO

Mentorstvo	I
Ključna dokumentacijska informacija	II
Kazalo	III
Kazalo grafov, fotografij, slik, prilog	IV
1 UVOD	1
1.1 Cilji in namen	1
1.2 Hipoteze	2
2 PREGLED OBJAV	3
2.1 GUP danes	3
2.1.1 Izvir Obrščice	3
2.1.2 Grad Turn	4
2.1.3 Francoska jama	4
2.1.4 Izir Kotel	5
2.1.5 Izvir Sela	5
2.1.6 Pusti Peter	5
2.1.7 Oberlinec	6
2.1.8 Pri Markotu	6
2.1.9 Sveti Peter na Zapudju	6
2.1.10 Cerkev sv. Lovrenca	6
3 METODOLOGIJA	8
4 IZSLEDKI	9
4.1 Naš prvi pohod	9
4.2 Intervju z Miro Garantini	10
4.3 Tradicionalen decemberski pohod	11
4.4 Anketa za pohodnike	12
4.5 Pogovor z Leonom Žalcem	18
4.6 Pogovor z Antonom Jesihom	20
4.7 Naravoslovni dan	21
4.8 Anketa za učence	21
4.9 Pogovor z Lidijo Ivanšek	29
4.10 GUP jutri	30
4.10.1 Klopi na poti	30
4.10.2 Koši na poti	31
4.10.3 Ograje	31
4.10.4 Veje	32
4.10.5 Vzdrževanje in obnavljanje	32
4.10.6 Nevarnosti na poti	33
4.10.7 Table z opisi	33
4.10.8 Table z zanimivostmi	34
4.10.9 Orientacijske table	34
4.10.10 Steljniki	35
4.10.11 Šport	35
4.10.12 Likovni natečaj	35
4.10.13 Literarni natečaj	36
4.10.14 Fotografski natečaj	36

4.10.15 Izdelava spominkov.....	36
4.10.16 Delavnice	37
4.10.17 Spletna stran	38
4.10.18 Zloženska	38
5 RAZPRAVA	39
6 SKLEPI	45
7 POVZETEK	48
8 ZAHVALA	49
9 PRILOGE	50
10 VIRI IN LITERATURA	55

KAZALO GRAFOV, FOTOGRAFIJ, SLIK, PRILOG

Kazalo grafov

Graf 1: Spol pohodnikov.	12
Graf 2: Število pohodnikov, ki je pot že prehodilo.	12
Graf 3: Mnenje pohodnikov o videzu poti.	13
Graf 4: Označenost GUP Obrh.	13
Graf 5: Želja pohodnikov po tablah z opisi točk.	14
Graf 6: Izboljšava prepoznavnosti GUP Obrh po Beli krajini.	14
Graf 7: Kaj menite o sprehajalni stezi GUP Obrh?	15
Graf 8: Kako bi pohodniki uredili stezo?	15
Graf 9: Mnenje o številu klopi na poti.	16
Graf 10: Mnenje o številu košev na poti.	17
Graf 11: Ali se vam zdi Gozdna-grajska učna pot Obrh zanimiva?	17
Graf 12: Predlogi pohodnikov o olepšavi GUP Obrh.	18
Graf 13: Število oddanih anket.	22
Graf 14: Prvič prehojena pot.	22
Graf 15: Urejenost poti.	23
Graf 16: Označenost poti.	23
Graf 17: Kažipoti.	24
Graf 18: Število klopi.	24
Graf 19: Število košev.	25
Graf 20: Table z opisi točk.	25
Graf 21: Urejenost sprehajalne poti.	26
Graf 22: Prostovoljna pomoč pri čiščenju poti.	26
Graf 23: Prepoznavnost GUP Obrh po Beli krajini.	27
Graf 24: Izboljšava prepoznavnosti GUP Obrh.	27
Graf 25: Pot je zanimiva.	28
Graf 26: Pomoč pri izboljšavi podobe.	28

Kazalo fotografij

Fotografija 1: Glavne točke GUP Obrh. (Fotografiral: Jan Gašperič, 24. 3. 2010.) ..	3
Fotografija 2: Izvir Obrščice. (Fotografirala: Nina Bahor, 19. 10. 2009.)	3
Fotografija 3: Grad Turn. (Fotografirala: Špela Šuštarčič, 19. 10. 2009.)	4
Fotografija 4: Francoska jama. (Fotografirala: Nina Bahor, 24. 3. 2010.)	4
Fotografija 5: Izvir Kotel. (Fotografiral: Jan Gašperič, 19. 10. 2009.)	5
Fotografija 6: Izvir Sela. (Fotografirala: Špela Šuštarčič, 24. 3. 2010.)	5
Fotografija 7: Pusti Peter. (Fotografirala: Nina Bahor, 24. 3. 2010.)	5
Fotografija 8: Oberlinec. (Fotografiral: Jan Gašperič, 19. 10. 2009.)	6
Fotografija 9: Sveti Peter na Zapudju. (Fotografirala: Špela Šuštarčič, 24. 3. 2010.)	6
Fotografija 10: Cerkev Sv. Lovrenca. (Fotografiral: Jan Gašperič, 19. 10. 2009.) ...	6
Fotografija 11: Skupinska slika. (Fotografirala: Nina Bahor, 19. 10. 2009.)	9
Fotografija 12: V bližini steljnikov. (Fotografiral: Jan Gašperič, 19. 10. 2009.)	10
Fotografija 13: Tradicionalni decembrski pohod 2009. (Fotografirala: Špela Šuštarčič, 26. 12. 2009.)	11
Fotografija 14: Učenci na poti. (Fotografiral: Srečko Dražumerič, 24. 3. 2010.)	21

Fotografija 15: Strohnele klopi. (Fotografirala: Špela Šuštarčič, 24. 3. 2010.)	30
Fotografija 16: Koši le ob začetku poti. (Fotografiral: Jan Gašperič, 24. 3. 2010.) ..	31
Fotografija 17: Sprstele ograje. (Fotografiral: Jan Gašperič, 24. 3. 2010.)	32
Fotografija 18: Veje ob poti. (Fotografirala: Nina Bahor, 24. 3. 2010.)	32
Fotografija 19: Ne vzdrževana okolica. (Fotografiral: Jan Gašperič, 24. 3. 2010.) ..	33
Fotografija 20: Strma pot. (Fotografirala: Špela Šuštarčič, 24. 3. 2010.)	33
Fotografija 21: Tabla z opisi. (Fotografirala: Nina Bahor, 24. 3. 2010.)	33
Fotografija 22: Orientacijske table. (Fotografiral: Jan Gašperič, 24. 3. 2010.)	34
Fotografija 23: Steljniki. (Fotografirala: Nina Bahor, 24. 3. 2010.)	35

Kazalo slik

Slika 1: Table z zanimivostmi. (Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)	34
Slika 2: Športne igre na praznih poljih. (Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)	35
Slika 3: Likovni natečaj. (Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)	35
Slika 4: Literarni natečaj. (Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)	36
Slika 5: Fotografski natečaj. (Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)	36
Slika 6: Delavnice. (Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)	37
Slika 7: Naslov spletne strani. (Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)	38

Kazalo prilog

Priloga 1: Anketni vprašalnik (26. 12. 2009)	50
Priloga 2: Anketni vprašalnik (24. 3. 2010)	52
Priloga 3: Zloženka GUP jutri	54

OKRAJŠAVE

GUP	Grajska-gozdna učna pot
OŠ	Osnovna šola
TIC	Turistično informativni center
st.	stran
tj.	to je
Sv.	Sveti
DKŽ	Društvo kmečkih žena
TV	Televizija
RIC	Razvojno informacijski center
DPM	Društvo prijateljev Metlike

1 UVOD

Grajska-gozdna učna pot je ena manjših poti v osrčju Bele krajine sredi kraškega sveta, prostranih gozdov, obdelanih polj ter gručastih vasi. Marsikje postaja podeželje vse bolj privlačno, saj na vsakem koraku omogoča stik z naravo. Vedno bolj se odpirajo steze, ki so bile svoj čas zelo pomembne za pastirje in danes je veliko lepo urejenih pohodniških gozdnih učnih poti. Ena izmed takih je tudi Grajska-gozdna učna pot Obrh, ki je krožna in ne predolga.

Ideja, kako povezati kraja, Obrh in Zapudje, obenem pa prikazati značilnosti belokranjske pokrajine ter tako povečati zanimanje za običaje v zgodovini Bele krajine, je pripeljala k temu, da so uredili to pot, ki je že obstajala, a je bila neurejena in neprehodna. Tradicionalen pohod po poti, ki poteka vsako leto ob koncu decembra, se je prvič zgodil leta 2001. Veliko ljudi pohod pritegne prav zaradi bakel, s katerimi zvečer prehodijo celotno pot.

Z GUP Obrh se njeni obiskovalci, bodisi posamezniki ali skupine, izognejo enolični asfaltirani cesti in uberejo pot sredi zelene in pestre narave, ki je najlepša v pomladanskih dneh.

Ideja po Grajski-gozdni učni poti Obrh je klicala po udejanjenju toliko bolj, ker so jo hoteli predstaviti širši javnosti in z njo pripomoči k boljšemu prepoznavanju Bele krajine v Sloveniji.

1.1 Cilji in namen

Zaradi zgoraj navedenih dejstev smo se odločili, da raziščemo Grajsko-gozdno učno pot Obrh. Povod nam je dal tudi obisk te poti s šolo in menimo, da si zasluži več pozornosti, tako s strani krajanov, kot tudi s strani ostalih medijev.

Namen naloge je, da predstavimo to pot širši javnosti in s tem pripomoremo k večjemu turizmu, ker se v okolici Dragatuša zmanjšuje; da bi ljudje več hodili na pohode po raznih poteh in tako spoznavali svojo deželo. Eden izmed namenov je tudi, da bi se ohranjala belokranjska tradicija in se razširila tudi med mlajše generacije ter da bi prikazali, kako bi mi in učenci OŠ Dragatuš pripomogli k izboljšanju njene podobe v prihodnosti.

Radi bi raziskali današnjo podobo GUP, zato jo bomo prehodili ter opisali njeno podobo, kraje in pomembnejše kulturne in naravne znamenitosti. Obenem bomo raziskali njene prednosti ter morebitne pomanjkljivosti s terenskim delom. Poudarek bomo namenili njenim pomanjkljivostim. Podali bomo tudi predloge, kako bi pot naredili bolj zanimivo, lepšo in privlačnejšo za mnoge obiskovalce.

Izdelali bomo anketni vprašalnik za učence naše šole in že obstoječe pohodnike, intervjuvali bomo predsednico Društva kmečkih žena Dragatuš ter izvedli pogovor z Antonom Jesihom, lastnikom Domačije Obrh, gozdarjem Leonom Žalcem in vodjo TIC-a. S pomočjo dobljenih podatkov bomo odgovore interpretirali. Za večjo prepoznavnost bomo izdelali spletno stran, ki bo po našem mnenju pripomogla k boljši prepoznavnosti poti v celi Sloveniji in Beli krajini ter zgibanko – GUP jutri, ki jo bomo razdelili pohodnikom tradicionalnih pohodov po GUP Obrh. Z njo bomo predstavili naše predloge za izboljšanje poti in predloge za povečanje zanimanja zanjo.

1.2 Hipoteze

Pred raziskovanjem smo si zastavili naslednje hipoteze:

- Na GUP Obrh je premalo klopi in košev za smeti.
- Pohodnikom se pot zdi premalo urejena.
- GUP Obrh ni dovolj vidno označena.
- Učenci OŠ Dragatuš so pripravljene pomagati pri čiščenju poti.
- Pohodniki menijo, da je pot zelo zanimiva (glede kulturnih in naravnih znamenitosti).
- GUP Obrh je drugod po Beli krajini in Sloveniji dobro prepoznavna.

2 PREGLED OBJAV

2.1 GUP danes

V pregledu objav bomo najprej pregledali vse, kar so že raziskali o Grajski-gozdni učni poti Obrh. Opirali se bomo na zbrano literaturo (brošure, literatura Društva kmečkih žena Dragatuš in druga strokovna literatura), navedli pa bomo tudi nekaj zgodovinskih podatkov o kulturni in naravni dediščini.

GUP Obrh obsega 2 kraja: Obrh in Zapudje. Na poti gremo mimo veliko pomembnih točk in zanimivosti, ki so pomembne tudi za našo zgodovino. Pot je sestavljena iz desetih glavnih točk:

1. Izvir Obrščice
2. Grad Turn
3. Francoska jama
4. Izvir Kotel
5. Izvir Sela
6. Pusti Peter
7. Oberlinec
8. Pri Markotu
9. Sv. Peter pri Zapudju
10. Sv. Lovrenc – Obrh.



Fotografija 1: Glavne točke GUP Obrh.
(Fotografiral: Jan Gašperič, 24. 3. 2010.)

2.1.1 Izvir Obrščice

Breg, kot izviru Obrščice pravijo vaščani Obrha, leži pod previsno skalo na severnem robu vasi Obrh. V preteklosti je bil Obrški zdenec zelo pomemben za življenje vaščanov. Nekoliko naprej od samega izvira je bilo perišče, ki danes v času pralnih strojev nima več veljave. Napajališče za živino, ki je bilo še malo naprej, danes sameva. Vseeno pa je izvir še zlasti zanimiv za biologe in botanike, ki preučujejo rastlinstvo in živalstvo, saj ob potoku gnezdiyo rase, številne ptice – tudi vodomec je tukaj doma – v vodi pa so ribe, žabe in tako dalje. S klopni in mizo je poskrbljeno za utrujene pohodnike in za tiste, ki radi samo uživajo v lepem pogledu na cvetoči skalnjak, ki v vsakem letnem času pokaže drugačno, a čudovito podobo. Tukaj rastejo najrazličnejše rastline, od enoletnih cvetlic, trajnic do grmovnic, pa tudi nekaj zdravilnih zelišč.¹ Do leta 2002 je bilo tukaj vaško smetišče, a so ga vaščani s trudom počistili.



Fotografija 2: Izvir Obrščice.
(Fotografirala: Nina Bahor, 19. 10. 2009.)

¹ Grajska učna pot Obrh. Črnomelj: Občina Črnomelj, 2004. Društvo Kmečkih žena Dragatuš, Mira Garantini.

2.1.2 Grad Turn

Pot nas vodi naprej po senčnatem kolovozu, ki mu dajejo senco akacijeva drevesa in grmi. Ob cvetenju prelepo diši. Levo od poti se začne pobočje, ki se dviga višje v gozdno območje, desno pa se širijo travniki med Obrščico in Podturnščico, ki izvira pod gradom Turn. Preden pridemo do gradu, lahko v zaraščeni globeli, desno pod potjo, le slutimo izvir Podturnščice.

Na terasi blizu Breznika pri Dragatušu so grofje Semeniči v 14. st. sezidali stolpast grad Turn, ki je leta 1463 omenjen kot Wilhalmen Semenitsch turren, leta 1490 pa kot Dragauntutsch under dem Turn. Imel je zelo veliko lastnikov. Prvotni večnadstropni stolpasti stavbi z obzidanim dvoriščem in okroglim obrobnim stolpom so v 17. st. prizidali dvonadstropno krilo, ki se je s starejšim jedrom oklepalo majhnega notranjega dvorišča.

Grad je danes razvalina, nekoč pa je gospodoval nad lepim dragatuškim poljem. Ohranjenih je še več gotskih arhitekturnih členov, tj. vhodni portal in okna s kamnitimi obrobami. Pod grajskim pobočjem sta nekoč delovala mlin in žaga, a danes ju tam ni več. V bližini je bilo tudi bogato arheološko najdišče.²



Fotografija 3: Grad Turn.
(Fotografirala: Špela Šuštarčič, 19. 10. 2009.)

2.1.3 Francoska jama

Po krajšem vzponu se odpravimo proti Francoski jami. To je v bistvu manjše brezno, ki pa ima zanimivo zgodbo. Leta 1809 so Francozi zasedli slovenske pokrajine, med njimi tudi Belo krajino. Ljudstvo prišlekov ni rado sprejelo, saj so Francozi uvedli zelo strog zakon, ki je grozil s smrtjo vsakomur, ki bi karkoli ukradel. Nekateri možje so lovili francoske vojake in jih mučili. V Obrhu so nekoč ulovili nekaj vojakov in jih nato zvezane vrgli v kraško jama nad Obrhom. Mimo je šel grajski hlapec, zaslišal iz jame glasove in jim podal drevo s prisekanimi vejami, ki so služile kot stopnice. Po njih so Francozi splezali iz jame. Zato se ta kraška jama še vedno imenuje - Francoska.³



Fotografija 4: Francoska jama.
(Fotografirala: Nina Bahor, 24. 3. 2010.)

² Grajska učna pot Obrh. Črnomelj: Občina Črnomelj, 2004. Društvo Kmečkih žena Dragatuš, Mira Garantini.

³ Martinovanje v Beli krajini 2009 – Bilten, ur. Mojca Črnič. Črnomelj: Društvo vinogradnikov Črnomelj, 2009.

2.1.4 Izvir Kotel

Pot nadaljujemo po mešanem gozdu, ki daje zavetje tudi divjadi. Tu lahko srečamo divjega zajca, lisico, različne kune, divje mačke, največ je srnjadi, divjih prašičev, jelenjadi, prisotni so tudi risi, medvedi in občasno tudi volkovi.⁴

Pred desetletji se je tukaj pasla živina, ki je potrebovala tudi vodo. To so pastirji našli v izviru Kotel.



Fotografija 5: Izvir Kotel.
(Fotografiral: Jan Gašperič, 19. 10. 2009.)

2.1.5 Izvir Sela

Pot, ki nas vodi mimo Kotla, nas pripelje k naslednjemu izviru Sela. Le-ta se imenuje po vasici Sela z lesenimi hišami, ki naj bi po ljudskem izročilu stala na ravnici. Vaščani so se odselili na bližnje Zapudje, kjer so imeli boljše življenjske pogoje.⁵

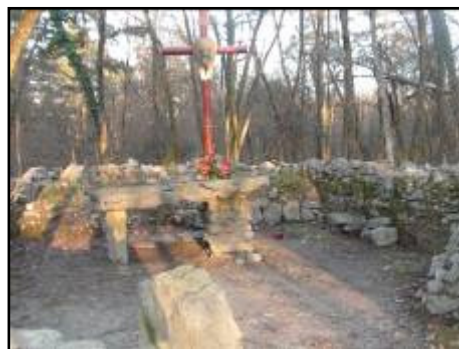
Po pripovedovanju so tam hodili roparji, rekli so jim tudi Hajduki, ki so ropali in požigali hiše, zato so se morali preseliti. Danes je pri Selih velika lovska preža, solnica, pa tudi steljnik. Preden so Obršani dobili vodovod, so v izviru napajali živino, na steljniku pa so jo pasli. Velikokrat so jo tudi izgubili in jo iskali pozno v noč.



Fotografija 6: Izvir Sela.
(Fotografirala: Špela Šuštarčič, 24. 3. 2010.)

2.1.6 Pusti Peter

Pusti Peter je dobil ime po svetem Petru, kipu, ki so ga vaščani Sel prinesli na majhen kraj, kjer so imeli vaščani Zapudja majhen oltar, a so ga vojaki porušili. Ko so tam ponovno postavili oltar, so dodali še križ in zvonec, za katerega velja, da ima posebne moči. Vsake maše, ki jo imajo pri Pustem Petru, se udeleži veliko vernikov, prihajajo pa od vsepovsod.



Fotografija 7: Pusti Peter.
(Fotografirala: Nina Bahor, 24. 3. 2010.)

⁴ Grajska učna pot Obrh. Črnomelj: Občina Črnomelj, 2004. Društvo Kmečkih žena Dragatuš, Mira Garantini.

⁵ Grajska učna pot Obrh. Črnomelj: Občina Črnomelj, 2004. Društvo Kmečkih žena Dragatuš, Mira Garantini.

2.1.7 Oberlinec

Manjše vinogradniško območje med Obrhom in Zapudje je tudi lepa razgledna točka.⁶

2.1.8 Pri Markotu

Na Obrlincu pa se nahaja tudi naslednja razgledna točka »Pri Markotu«. Ime je dobila po vaščanu Marku, ki se je tja preselil s svojo ženo. Preživljala sta se s kmetijstvom.



Fotografija 8: Oberlinec.
(Fotografiral: Jan Gašperič, 19. 10. 2009.)

2.1.9 Sveti Peter na Zapudju

Svetega Petra imajo vaščani Zapudja za zavetnika. Zato so po njem poimenovali cerkev. Cerkev je bila v času vojne porušena, a so jo v letu 2006 obnovili. Dodali so ji nov zvonik, popravili streho, ki je puščala, in uredili pokopališče. Na pokopališču ob Sv. Petru pokopavajo vaščane Zapudja. Na pokopališču je tudi spomenik padlim borcem – osmim domačinom, ki so jih ubili italijanski vojaki, ko so 19. avgusta 1942 v zgodnjih jutranjih urah napadli in požgali vas.



Fotografija 9: Sveti Peter na Zapudju.
(Fotografirala: Špela Šuštarčič, 24. 3. 2010.)

2.1.10 Cerkev Sv. Lovrenca

Zgodovina cerkve Sv. Lovrenca je kar zanimiva. Obrh je omenjen leta 1427 kot last celjskih grofov. V vasi stoji cerkev Sv. Lovrenca in je morda nastala že v pozni romantiki, kar bi lahko sodili po dveh oknih na južni steni ladje, odkritih ob prenovi v letu 1992. Prvotni oltar Sv. Lovrenca je bil iz leta 1673, takrat je bila najbrž zidana tudi cerkev. Zvon nosi letnico 1677. 19. marca 1842 je cerkev pogorela, oltar in zvonove so rešili, vendar so vaščani kupili drug oltar na Butoraju, ki je stal v cerkvi do leta 1891, ko je Karl Poglajen naredil sedanji oltar. Leta 1898 je bila



Fotografija 10: Cerkev Sv. Lovrenca.
(Fotografiral: Jan Gašperič, 19. 10. 2009.)

⁶ Grajska učna pot Obrh. Črnomelj: Občina Črnomelj, 2004. Društvo Kmečkih žena Dragatuš, Mira Garantini.

cerkev prekrita s pločevino. V ta namen je bila prodana cerkvena hiša s pripadajočim zemljiščem. Prva svetovna vojna je odvzela zvon iz 1687. leta. Po drugi svetovni vojni so pripeljali zvon iz kočevarske vasi Prerigl. Na zvonu je vidna strelna luknja iz vojaškega orožja.⁷

Leta 2003 so pozlatili vse tri oltarne kipe ter obnovili notranjost in zunanost cerkve. Leto kasneje je dobila cerkev novo mašno mizo, ki simbolično predstavlja trpljenje Sv. Lovrenca, ki so ga živega žgali nad žerjavico. Župnik Jože Pavlakovič je naredil podest pred oltarjem, ki je bil obrnjen proti ljudstvu. Tik pred koncem pohodne poti – GUP, je domačin Anton Jesih uredil muzej v hiši, ki je vreden ogleda. Čaka nas samo še nekaj korakov in prispemo na konec naše poti.⁸

⁷ Grajska učna pot Obrh. Črnomelj: Občina Črnomelj, 2004. Društvo Kmečkih žena Dragatuš, Mira Garantini.

⁸ Martinovanje v Beli krajini 2009 – Bilten, ur. Mojca Črnič. Črnomelj: Društvo vinogradnikov Črnomelj, 2009.

3 METODOLOGIJA

V raziskovalni nalogi smo uporabili metodo abstrakcije. Pri tem smo se naslanjali na metodo indukcije, saj smo sklepali na podlagi posameznih primerov k splošnemu. Izvajali smo različne dejavnosti s pomočjo katerih smo prešli na splošna dejstva o GUP Obrh danes in jutri.

Uporabili smo tudi metodo sinteze, kjer smo raziskovalne dele sestavili v celoto.

Poslužili smo se tudi zgodovinske metode, saj smo skozi daljše časovno obdobje spremljali in raziskovali podobo GUP Obrh.

Vključili smo tudi metodo anketiranja.

Nekaj informacij smo zbirali iz že objavljenega gradiva, predvsem pa smo jih zbrali s pomočjo terenskega dela in ustnih virov, saj smo želeli raziskati konkreten primer, tj. podoba GUP Obrh danes in jutri.

4 IZSLEDKI

V tem delu raziskovalne naloge bomo predstavili vse dejavnosti, ki smo jih opravili v sklopu te raziskovalne naloge. Predstavili bomo opise pohodov, ki smo se jih udeležili, da bi raziskali pot in ugotovili stanje same poti. Predstavili bomo tudi vse analize anket in vprašalnikov – anketni vprašalnik, ki smo ga sestavili za pohodnike tradicionalnega decembrskega pohoda in jih povprašali o njihovem mnenju o Grajski-gozdni učni poti Obrh. Nato smo sestavili še en vprašalnik za učence in jih prav tako povprašali o poti. Izvedli smo intervju z gospo Miro Garantini (predsednica Društva kmečkih žena Dragatuš) ter tri pogovore. Prvega z gozdarjem Leonom Žalcem, naslednjega z gospodom Antonom Jesihom, ki ima v lasti Obrško domačijo, in zadnjega z vodjo TIC-a Črnomelj. Izdelali smo tudi zloženko, v kateri smo predstavili naše predloge za izboljšanje tako podobe poti, kot tudi za povečanje obiskovanosti GUP Obrh. Prav tako smo naredili spletno stran in se povezali s TIC-om Črnomelj. Spletno stran najdete na www.gupobrh.99k.org.

4.1 Naš prvi pohod

Preden smo o poti bolj razmišljali in pisali o njej, smo se odločili, da pot skupaj prehodimo tudi sami ter o njej kaj več izvemo iz prve roke. Opremili smo se s fotoaparatom, svinčniki ter beležko in se 19. 10. 2009 na lep, dokaj sončen dan odpravili na pot. Ob hoji smo si pridno zapisovali naša opažanja in ideje. Ob takšni vnemi in zatopljenosti v delo smo nekajkrat tudi zašli s poti, a na srečo smo se vsakokrat varno vrnili na pravo pot. Mogoče to sploh ni bilo tako slabo, saj smo opazili nekaj zanimivosti, ki bi se splačale pokazati in predstaviti javnosti. Seveda smo v beležke zapisali tudi njene pomanjkljivosti, zraven pa smo pripisali še naše predloge, kako bi le-te odpravili. Predstavili vam jih bomo v nadaljevanju, natančneje v sklopu GUP Obrh jutri.



Na začetku poti smo raziskovalci naredili skupno fotografijo.

Fotografija 11: Skupinska slika.
(Fotografirala: Nina Bahor, 19. 10. 2009.)

Ob raziskovanju poti smo zašli z nje in odkrili prečudovite steljnike, ki bi jih bilo vredno vključiti v pot.



Fotografija 12: V bližini steljnikov.
(Fotografiral: Jan Gašperič, 19. 10. 2009.)

4.2 Intervju z Miro Garantini

V mesecu novembru 2009 smo intervjuvali gospo Miro Garantini, ki je predsednica Društva kmečkih žena Dragatuš. Je tudi ena izmed redkih ljudi, ki imajo podatke o GUP Obrh, saj je le-teh izjemno malo. Hoteli smo izvedeti čim več o sami poti in začetkih urejanja le-te ter o možnih izboljšavah, ki jih imajo v načrtu. Zanimalo nas je tudi kako promovirajo pot, kdo vse jo obiskuje in na kakšen način privabljajo obiskovalce ter ali tudi oni kdaj podajo kakšne predloge o izboljšanju poti. Postavili smo ji naslednja vprašanja in ob njih razvili prijeten klepet.

1. Kdaj in zakaj ste se odločili za ureditev poti?

Za urejanje poti sem se odločila leta 2003, ki je bilo zelo sušno leto. Ideja se mi je porodila, ko smo se na sestanku pogovarjali o čiščenju vodnjakov, jezer in izvirov. Vaščani Obrha imamo lepo in čisto vodo, a ker do leta 2004 nismo mogli priti do nje zaradi zaraščenosti poti, sem se spomnila, da bi lahko očistili tudi pot. To idejo sem predlagala vaščanom in vsi so bili zadovoljni. Najprej smo počistili le pot do izvira Obrščice, nato pa smo očistili še ostale predele.

2. Čigava je bila ideja, da bi to pot ponovno uredili?

Ideja je bila samo moja, ker, kot sem že prej povedala, ni nihče mislil, da bomo kar naenkrat čistili to pot.

3. Kdo vam pomaga pri urejanju poti? Na kakšen način pot uredite?

Pri urejanju poti so mi pomagali predvsem vaščani Obrha, prišel pa je tudi Roman Fink iz GEODET-a, ki je načrtoval pot in naredil skico. Ker smo morali izvedeti dolžino poti smo jo zmerili. Pri označevanju kažipota je pomagala OŠ Dragatuš. Pot uredimo tako, da pred pohodom počistimo vse veje, pokosimo, pobereмо odpadke in požagamo vejevje. Tudi na Dan Zemlje jo počistimo.

4. Na kakšen način promovirate to pot?

Promoviramo jo skozi vse medije npr. časopisi, televizija in oglasne table.

5. Se vam zdi GUP Obrh dobro prepoznavna v Beli krajini? In drugod?

Seveda, kajti ljudje prihajajo tudi s Hrvaške in iz Srbije in celotne Slovenije. Pot je obiskovana skozi vse leto. Obiskujejo jo tudi šole, ki imajo športne dneve.

6. Imate veliko obiskovalcev iz ostalih delov Slovenije ali so pretežno domačini?

Da. Veliko jih prihaja iz ostalih delov Slovenije, saj smo vendar dobro prepoznavni (smeh).

7. *Ali vam obiskovalci kdaj povedo, kaj jim je na poti najbolj všeč? Vam dajo kakšen predlog za izboljšanje poti?*

Z obiskovalci se večkrat pogovorimo o poti in povedo, da jim najbolj ugaja pot sama, pa tudi znamenitosti, kot so: Grad Turn in izvir Obrščice. Večinoma pa nam ne podajajo svojih predlogov za izboljšanje poti.

8. *Kaj lastniki gozdov menijo o poti, ki poteka skozi njihov gozd?*

Lastniki so zelo zadovoljni in to pot celo podpirajo.

9. *Ali tudi ti lastniki pomagajo pri urejanju poti?*

Ne, ker ni potrebno, saj jo vaščani veliko urejajo.

10. *Imate v načrtu kakšne spremembe glede ureditve poti? Jo nameravate s čim dopolniti ali kaj izboljšati?*

Seveda imamo, ampak za kakšne večje podvige so potrebna večja sredstva. Radi bi prikazali kakšne stare običaje, kot so: Na začetku poti sušenje sadja in pri Pustem Petru prikaz kuhanja kope in izdelovanja apna. Dopolniti jo nameravamo s koši, ampak bo še kar nekaj časa trajalo, da se bo to uresničilo.

Po pogovoru z gospo Miro Garantini smo prišli do spoznanja, da se članice DKŽ Dragatuš trudijo pot ohraniti čim lepšo ter jo skušajo izboljšati, za kar pa jim trenutno primanjkuje sredstev. Same so tudi pokazale interes za izvedbo novih delavnic, kar nas je prijetno presenetilo. Potrudili se bomo, da jih v prihodnosti skupaj z njimi uresničimo.

4.3 Tradicionalni decembrski pohod

Društvo kmečkih žena Dragatuš v decembru vsakoletno organizira zdaj že tradicionalni decembrski pohod, ki se ga udeležuje veliko ljudi, na žalost predvsem samo starejši. Tega pohoda smo se udeležili tudi mi in končno smo dobili priložnost, da tudi pohodnike povprašamo o njihovem mnenju o poti in njihovih predlogih za izboljšanje le-te. Decembrski pohod je zanimiv in poseben predvsem zato, ker se pohodniki na pot odpravijo z baklami. Na žalost se tokrat na pohod nismo podali z baklami, saj smo držali dovolj hiter tempo in smo prehiteli zgodnji mrak. Vseeno pa smo dobili božično kapo kot spominek na ta pohod, ki je ravno pravšnje darilce glede na čas pohoda. Kmečke ženske so kot ponavadi poskrbele za topel čaj in kuhano vino ter prigrizek na začetku poti in na postanku pri Pustem Petru. Dobre volje in smeha na poti ni manjkalo in približno dve uri dolg pohod je minil hitro, kot bi mignil. Po prazničnih dneh, ko se povsod šibijo obložene mize z dobrotami, je rekreacija, sprostitev ter druženje v naravi vsem dobro delo.

Pohodniki in prav tako raziskovalci smo se udeležili tradicionalnega decembrskega pohoda, na katerem smo dobili rdeče kape z zvončki in se veselo podali na pot.



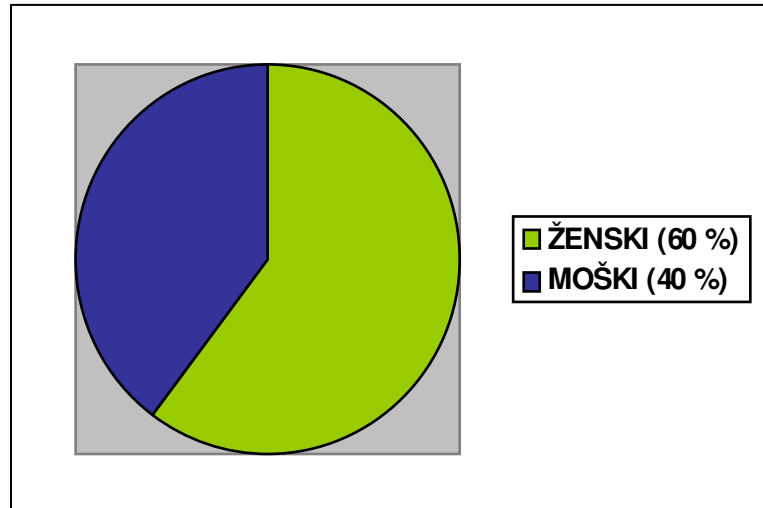
Fotografija 13: Tradicionalni decembrski pohod 2009.
(Fotografirala: Špela Šuštarich, 26. 12. 2009.)

4.4 Anketa za pohodnike

Da bi izvedeli mnenje s strani pohodnikov, smo na tradicionalnem decembrskem pohodu med njih razdelili anketne vprašalnike (glej Prilogo 1). Z vprašalnikom smo hoteli izvedeti, kakšno je mnenje pohodnikov o izgledu in urejenosti poti ter njihove predloge za izboljšanje le-te.

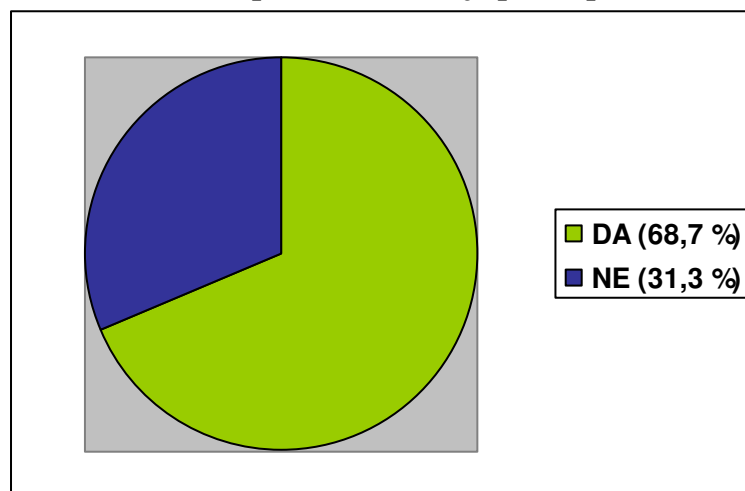
Z analiziranjem anketnega vprašalnika smo dobili naslednje rezultate:

Graf 1: Spol pohodnikov.



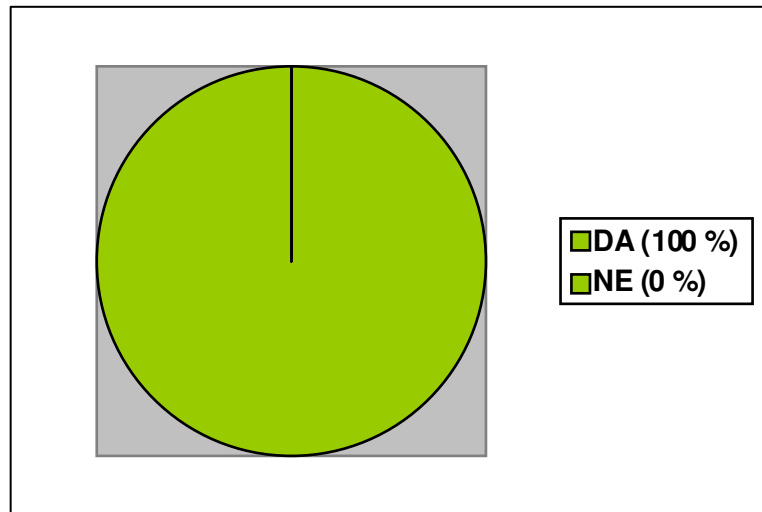
Anketo je oddalo 36 (60 %) pohodnic in 24 (40 %) pohodnikov.

Graf 2: Število pohodnikov, ki je pot že prehodilo.



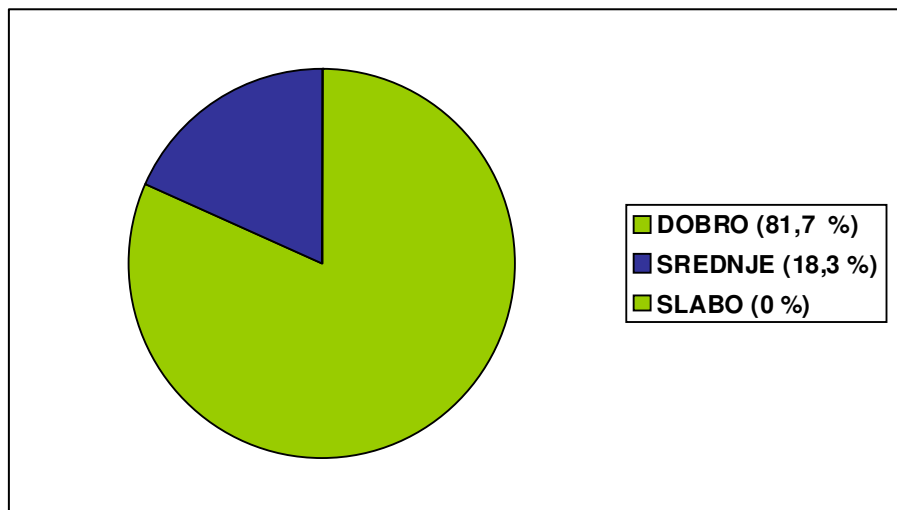
Več kot polovica (68,7 %) anketiranih pohodnikov je že prej prehodila GUP Obrh, manjši del (31,3 %) pa je tokrat pot prehodil prvič.

Graf 3: Mnenje pohodnikov o videzu poti.



Vsakemu, ki je do zdaj prehodil GUP Obrh, je pot všeč. Tudi nam je bila, s tem, da bi določene stvari, ki so pristale na našem seznamu za primanjkljaje, odpravili oziroma izboljšali. Na vprašanje, s katerim smo anketirance prosili za mnenje o videzu poti, smo dobili vseh 60 pritrdilnih odgovorov (100 %). Kot pojasnilo so nam podali naslednje odgovore: sama pot ni prenaporna in predolga ter je krožna, je lepo urejena, všeč jim je lepa narava, je veliko pohodnic, zaradi bližine doma in lepo vzdrževanega parka. Zdi se jim primerna za vse, lepo vzdrževana, zanimiva in lepo označena.

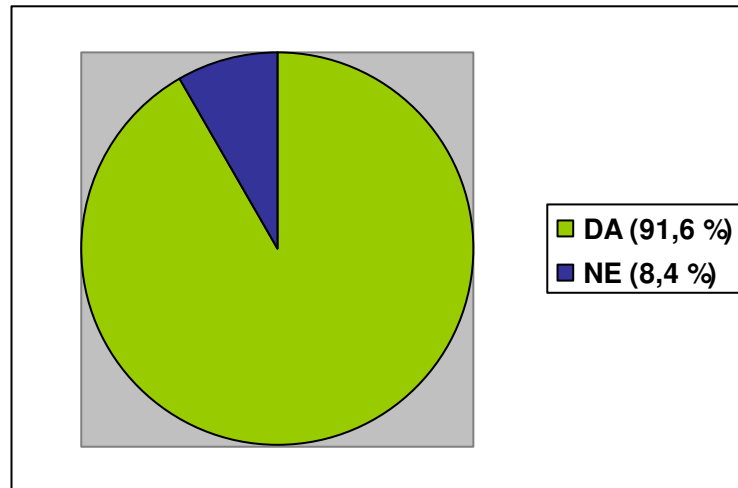
Graf 4: Označenost GUP Obrh.



Kot vsaka pot, ima tudi ta pot znake, ki nas usmerjajo v pravo smer proti cilju. Ko smo raziskovalci hodili po poti, smo bili nekajkrat v dvomih, če sploh smo na pravi poti. Na srečo smo samo enkrat zašli s poti. Analiza ankete je pokazala, da kar 49 (81,7 %) pohodnikov meni, da je GUP Obrh dobro označena, 11 (18,3 %) jih meni, da je pot srednje dobro označena, nobenemu pohodniku (0 %) pa se ne zdi pot slabo označena. Kljub temu da je večina pohodnikov mnenja, da je pot dobro označena, se mi s tem ne

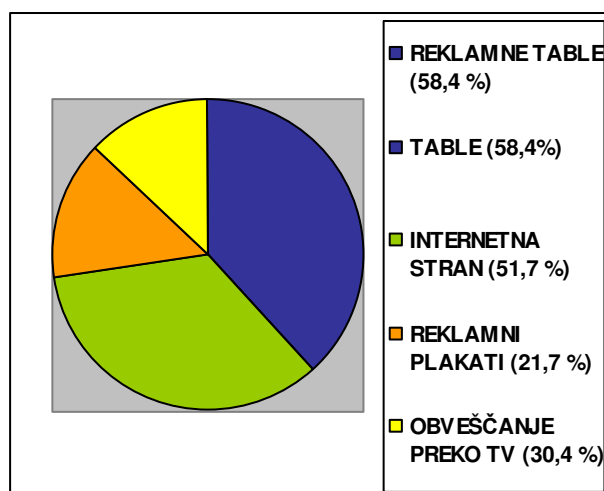
strinjamo in ugotavljamo, da je mogoče razlog v tem, da jih je večina pot že prehodila, zato pot že dobro poznajo. Sami bi znake zaradi boljše razpoznavnosti še povečali in jih dodali na več mestih, da bi pot lahko brez večjih težav prehodili tudi tisti, ki se prvič podajajo na pot.

Graf 5: Želja pohodnikov po tablah z opisi točk.



Na poti smo kar malce pogrešali več tabel z opisi zanimivosti, zato smo tudi to pripombo zabeležili v našo beležko in vprašanje *Ali si želite, da bi bile na poti postavljene table, na katerih bi bil ob točki oziroma zanimivosti kratek opis te točke?* zapisali v anketo. Skoraj vsi pohodniki – 55 (91,6 %), razen petih (8,4 %), si želijo table, na katerih bi bile bolj podrobno opisane zanimivosti. Med njimi smo tudi mi, saj menimo, da bi z bolj zanimivimi opisi točk naredili pot še bolj pestro. Njihove želje so zabeležene in čakajo na naš naslednji korak.

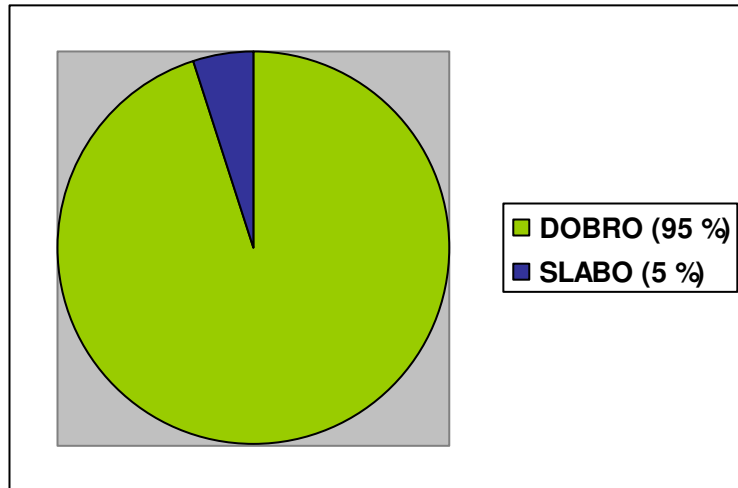
Graf 6: Izboljšava prepoznavnosti GUP Obrh po Beli krajini.



Vsi vemo, da Bela krajina ni velika, je pa izredno zanimiva in vredna ogleda. Da bi bila pot, ki jo raziskujemo – se pravi GUP Obrh – bolj prepoznavna po Sloveniji, smo

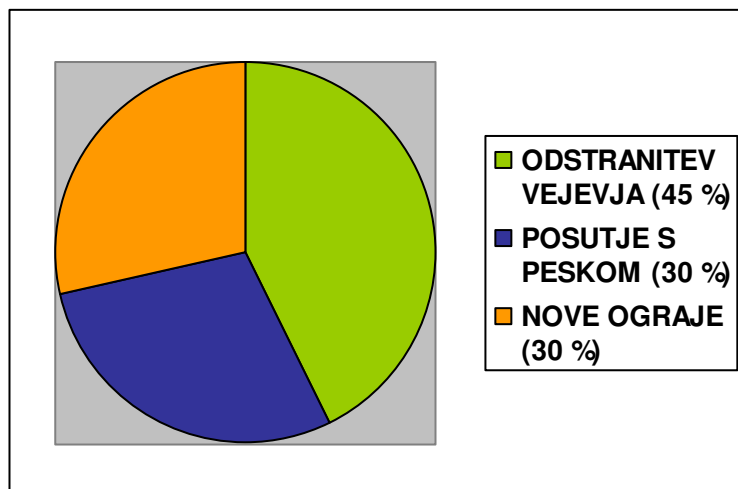
skupaj zbrali naše najboljše predloge in jih dali v anketo. Pohodniki bi prepoznavnost poti izboljšali v večini (58,4 %) tako, da bi postavili več reklamnih tabel po Beli krajini. 31 (51,7 %) pohodnikov bi k boljši prepoznavnosti pripomoglo z izdelavo internetne strani, 13 (21,7 %) pa bi jih na javnih mestih raznosilo reklamne plakate. 12 pohodnikov (20 %) pa nam je predlagalo, da bi obveščali preko Vašega kanala in Lokalna.si ter RIC-a, objavili bi članek v Belokranjcu, poleg table Obrh, na glavni cesti Črnomelj-Vinica, bi postavili tablo tudi za pot.

Graf 7: Kaj menite o sprehajalni stezi GUP Obrh?



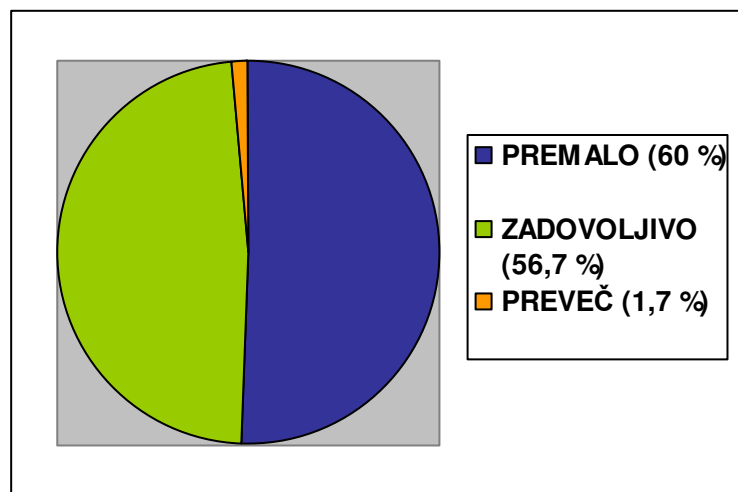
Sami menimo, da bi bilo potrebno GUP Obrh še urediti. Pohodnike smo zato vprašali, kaj si oni mislijo o urejenosti poti. Ko smo pregledovali anketne liste, smo prišli do spoznanja, da so pohodniki zadovoljni z urejenostjo poti. Namreč, kar 57 (95 %) jih meni, da je pot dobro urejena, medtem ko le 3 (5 %) menijo, da je pot slabo urejena. Sicer smo tudi sami dokaj zadovoljni z urejenostjo poti, a bi jo bilo potrebno vzdrževati. Glede na to, da smo anketirancem ponudili le dva možna odgovora, lahko sklepamo, da so pohodniki, ne glede na to, da bi pot – kot bomo videli pri naslednjem grafu – še dodatno uredili, zadovoljni z okolico.

Graf 8: Kako bi pohodniki uredili stezo?



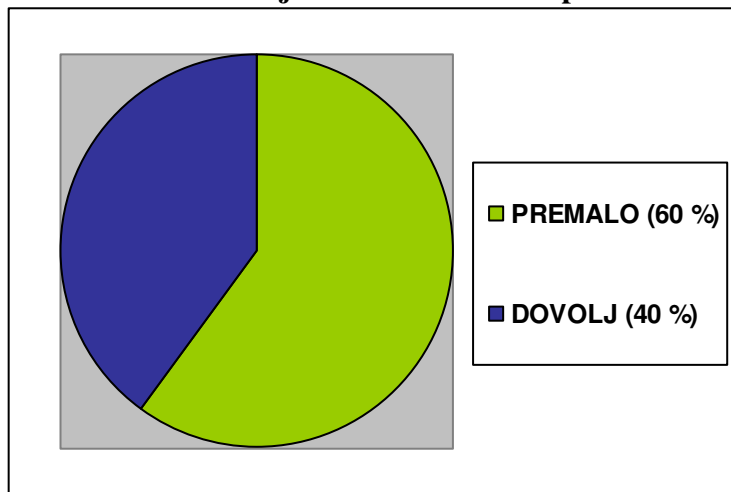
Opazili smo, da ob poti leži nepotrebno vejevje in rastlinje. Na nekaterih območjih – najbolj pri Francoski jami – je skoraj nujno potrebna obnova ograj, saj se ob strmem spustu ob jami nismo imeli skoraj nikamor oprijeti, ker je ograja uničena in je les že sprstel. Po analizi ankete smo ugotovili, da bi 27 pohodnikov (45 %) odstranilo odvečno vejevje in rastline na poti. 18 (30 %) pohodnikov bi pot posulo s peskom ter jo tako bolj poravnalo, 18 (30 %) pohodnikov se je odločilo za postavitve novih ograj, kjer je to potrebno, in bi tako bolj zavarovali pot. 16 (26,6 %) pohodnikov je predlagalo, da bi bila ograja pri Francoski jami nujno potrebna obnove. Kljub temu da pot ni težavna, se nam zdi pomembno poskrbeti za nevarnosti na poti.

Graf 9: Mnenje o številu klopi na poti.



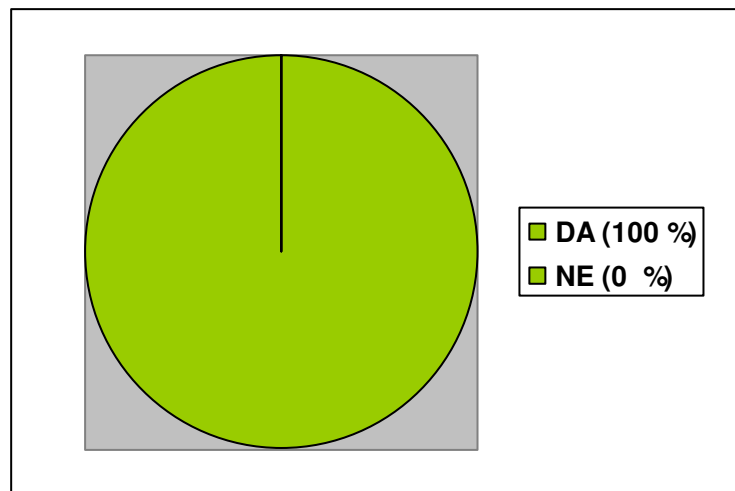
Skoraj vsaka pot ima klopi na poti, na katere se ob postanku usedemo ter pomalicamo ali pač lovimo sapo. Čeprav smo mladi, lahkih nog, smo ob nekajurni hoji pogrešali kakšno primerno klop za sedenje. Na poti že tako ni veliko klopi, tiste, ki pa so, so v večini že napol sprstele in skorajda neprimerne za sedenje. V anketi se je tako znašlo novo vprašanje. Pohodnike smo vprašali za mnenje o številu klopi na poti. Čeprav GUP Obrh obiskujejo v večini starejši pohodniki, jih dobra tretjina (60 %) meni, da je na poti premalo klopi, 34 (56,7 %), da je število klopi zadovoljivo, eden (1,7 %) pa meni, da jih je preveč. Res je, da je veliko anketiranih zadovoljnih s številom klopi na poti, vseeno pa smo se tako mladi raziskovalci in anketirani strinjali, da starejši, ko smo/so bolj potrebujemo klopi za nekajminutni oddih.

Graf 10: Mnenje o številu košev na poti.



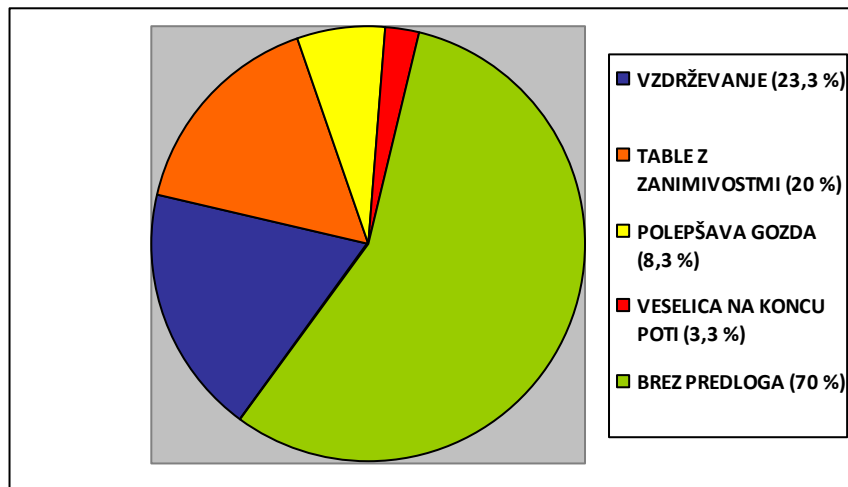
Ko smo sami prvič prehodili pot in opazovali dobre in slabe strani GUP Obrh, smo opazili, da na poti ne srečamo veliko košev za smeti. Nam se seveda zdi, da jih je premalo, zato pa smo tudi pohodnike povprašali o njihovem mnenju. Dobili smo presenetljive odgovore. Čeprav se je več kot polovica (60 %) pohodnikov strinjala z nami, smo bili skoraj prepričani, da bo na naši strani večina anketirancev. Kot so sami dopisali zraven, oni sami – kot pravi pohodniki – spravljajo smeti v svoje nahrbtnike in jih na koncu poti vržejo v smeti.

Graf 11: Ali se vam zdi Gozdna-grajska učna pot Obrh zanimiva?



Tako kot se tudi nam zdi, da je Gozdna-učna pot Obrh zanimiva zaradi svojevrstne narave, se z nami strinjajo vsi pohodniki (100 %), ki so nam oddali ankete. Nobenemu (0 %) se pot ne zdi nezanimiva.

Graf 12: Predlogi pohodnikov o olepšavi GUP Obrh.



Ko smo pohodnike povpraševali o njihovih predlogih za olepšavo poti, nismo imeli veliko dela s prebiranjem le-teh. Namreč niti tretjina pohodnikov (70 %) ni podala nobenega svojega predloga. Vsekakor pa smo bili veseli drugih, bolj polnih listov, na katere so pohodniki zapisali predvsem takšne predloge, kot smo predvidevali. Ti pa so: vzdrževanje poti, table z zanimivostmi (živali, rastline), polepšava gozda, nekateri (3,3 %) pa so pokazali še malce humorja in zapisali, da bi bili veseli veselice na koncu poti. Mogoče pa bi tako res privabilo več obiskovalcev, kdo ve?

4.5 Pogovor z Leonom Žalcem

Januarja 2010 smo se odločili, da bomo izvedli pogovor z gozdarjem g. Leonom Žalcem, saj je eden izmed vodičev po Grajski-gozdni učni poti Obrh in zares dobro pozna GUP Obrh. Za pogovor z njim smo se odločili zato, ker smo želeli videti, kaj ljudje, ki se spoznajo na naravo, menijo o urejenosti poti oz. okolice. Ker pa je gospod Žalec tudi vodič, smo se odločili, da ga bomo povprašali tudi o številu skupin, ki se odločajo za voden ogled poti. Zastavili smo si okvirna vprašanja in preko sproščenega pogovora dobili odgovore.

1. Ali pomagate pri urejanju poti? Kako?
2. Ali velikokrat prehodite pot?
3. Ste na voljo tudi kot vodič (učencev, večjih skupin)? Jim predstavite gozd?
4. Imate veliko skupin, ki jim predstavite in z njimi prehodite GUP Obrh? Kako bi po vašem mnenju še lahko povečali obiskanost te poti?
5. Se ljudje zanimajo za življenje živali v gozdu, postavljajo vprašanja?
6. Ali menite, da bi bilo potrebno postaviti napisana pravila o obnašanju in ohranjanju narave v gozdu?
7. Ali ste zadovoljni z naravo na GUP Obrh (urejenost)?
8. Menite, da bi bilo dobro ljudi opozoriti na živali in rastline, ki živijo v gozdu?
9. Mislite, da bi table z zanimivostmi pozitivno prispevale h GUP Obrh?
10. Ste pripravljeni sodelovati pri delavnicah oz. dejavnostih ob poti? Imate kakšne predloge za naprej, katere delavnice bi lahko še organizirali?

Gospod Leon Žalec nam je povedal, da sam ne sodeluje pri čiščenju in urejanju poti. Navadno se skupaj zberejo domačini in kmečke ženske iz Dragatuša. Čiščenje poti je bolj prostovoljno delo, pomagajo tisti, ki so to pripravljene delati. Spomladi navadno sadijo rože in veliko pozornosti poklanjajo skalnjaku, drugače pa predvsem očistijo pot, se pravi odstranijo vejevje, možne smeti ... Poti, kot sam pravi, ne prehodi velikokrat, približno 6-krat na leto. Največkrat, ko vodi kakšne skupine ljudi in jim razkazuje gozd. Predstavi jim značilnosti gozda, njegovih rastlin in živali. Vodi predvsem učence OŠ Dragatuš ali kakšne privatne skupine ljudi po dogovoru. Pripravljen je voditi tudi kakšne večje skupine ljudi iz turističnega društva, odvisno pa je od termina. Na voljo je tudi med službo, če ga prej pokličejo. Kot predlog za povečanje prepoznavnosti nam je predlagal razne promocije, kot so reklame, mediji, obveščanje po radiu, TIC Črnomelj, kjer bi lahko izdelali zloženko o poti ... Omenili smo mu tudi idejo izdelave spletne strani in s tem se je prav tako strinjal, saj ljudje vse pogosteje uporabljajo medmrežno povezavo in bi tam seveda o taki poti najprej izvedeli. Na vprašanje, ali ljudje sprašujejo o živalih in podobnih stvareh med pohodom, je povedal, da sprašujejo pač tisti, ki jih kaj zanima, to pa je čisto odvisno od skupine in ljudi, vedno pa kdo kaj vpraša. Predvsem pa ljudje obiskujejo pot, ker vse bolj dajejo prednost zdravju, poleg tega pa kaj novega vidijo, se družijo in izkoriščajo svoj prosti čas v naravi namesto pred televizijo. Največkrat se na tak pohod odpravijo ob vikendih. Najbolj zanimiva na poti se mu zdi Francoska jama, zaradi njene zgodovine. Tudi drugi si z veseljem ogledajo zgodovinsko pomembne dele poti, drugače pa je vsaka točka po svoje zanimiva, predvsem zaradi nastanka in pomembne zgodovine v tako majhnem kraju. Vprašali smo ga, ali bi bilo dobro postaviti table z napisanimi pravili o obnašanju in bontonu v gozdu. Odgovoril nam je, da to sicer ne bi škodilo, a da ne vidi nobenega večjega povzročanja škode in grdega obnašanja. So pa že pred časom naredili table in zloženko, vendar bi to bilo potrebno še enkrat poiskati oziroma narediti na novo. Z naravo je g. Žalec kar zadovoljen, je v redu urejena, glede na to, da jo sami vaščani prostovoljno čistijo. Čistilne akcije in podobno so vsekakor dobrodošle, drugače pa večje čistilne akcije organizirajo približno dvakrat na leto, med drugim tudi 17. aprila na dan Očistimo Slovenijo. Glede tabel z zanimivostmi o živalih in rastlinah pa nam je povedal, da bi bilo dobro napisati te osnovne stvari, kot so: kje živijo oziroma rastejo, hrana, njihov teritorij, ogroženost ... Sicer se g. Žalec in njegovi sodelavci zanimajo predvsem za gozd, je vseeno raznih dejavnosti na GUP Obrh vse več in dobivajo vse več dela na poti. Meni, da bi bilo treba predvsem ljudi vprašati o njihovih željah glede delavnic. Recimo to, ali jih zanima bolj sama pot ali tudi običaji, ki so se včasih izvajali tod v okolici ter zgodovina.⁹

Ob pogovoru smo spoznali, da se gospod Leon Žalec bolj ukvarja z naravo ob poti in z urejenostjo le-te je zadovoljen. To pa je zagotovo dober znak, saj pomeni, da ljudje tukaj ne odlagajo smeti. Glede obiskanosti poti nam je gospod Žalec podal zelo podobne odgovore, kot smo jih prejeli od anketiranih pohodnikov decembrskega pohoda. Sam nima veliko skupin za voden ogled poti. Tudi on je pripravljen pomagati pri delavnicah in nam svetuje izdelavo spletne strani, ravno zaradi slabše obiskanosti GUP Obrh.

⁹ Prirejeno po: **Žalec Leon**, ustni vir, 17. 1. 2010.

4.6 Pogovor z Antonom Jesihom

Naslednji pogovor smo izvedli z g. Antonom Jesihom, lastnikom Obrške domačije. Z njim smo se pogovarjali februarja 2010 zaradi njegove domačije, ki leži v neposredni bližini GUP Obrh. Zanimala nas je predvsem povezava med obiskanostjo GUP Obrh in domačije ter njegovo mnenje o poti. Zato smo se z gospodom Jesihom dogovorili za pogovor in ga tudi naredili.

1. Ali vas je to, da je v bližini GUP Obrh, spodbudilo k temu, da ste uredili domačijo?
2. Kdaj ste začeli z urejanjem domačije?
3. Kako ste uredili domačijo? Kje ste dobili material?
4. Imate veliko obiskov? Se ljudje po prehojeni poti ustavijo tudi pri vaši domačiji?
5. Kako so ljudje izvedeli za vašo domačijo? Kako ste jo promovirali?
6. Na kakšen način bi lahko privabili še več obiskovalcev?
7. Kaj najbolj pritegne obiskovalce? Kaj jim je najbolj všeč?
8. Bi bili pripravljeni sodelovati pri delavnicah na koncu poti?

Gospod Anton Jesih nam je povedal, da so ga doma že od malih nog učili, da nobene stvari ne sme zavreči, zato že od takrat zbira stare predmete. Te je sprva shranjeval doma, dokler je še imel dovolj prostora zanje. Ko je prišel v Belo krajino, se je odločil, da bo uredil prostor pri Pustem Petru, da bi ljudje sploh kaj zahajali v Obrh. Počistili so odvečno vejevje, prikazali so zid in namestili zvonec. Že takrat so privabili kar nekaj obiskovalcev. Nato pa se je lotil urejanja muzeja v obliki domačije. Začel je približno pred štirimi leti. Gospa Mira Garantini je nato skupaj z ostalimi vaščani začela urejati zapuščeno pot.

Večino reči, ki jih ima v domačiji, mu je dala teta, ki ga je tudi vzpodbujala k temu. Material je zbiral po starih skednjih, po podstrešjih, kaščah, veliko stvari je tudi kupil na trgih in pri ljudeh. Nato je v Obrhu popravil in uredil zapuščeno domačijo in jo spremenil v muzej. Namen domačije je predvsem predstaviti star način življenja in stare fotografije, ki so se ohranile.

S številčnostjo obiska domačije je gospod Anton Jesih zadovoljen, ker je imel le-to sprva zase, potem pa so ga vaščani Obrha vzpodbudili, da jo je odprl za ogled in je sedaj dostopna tudi ostalim. Obiskovalcev pozimi nima, saj tudi njega pozimi ni v Beli krajini. Vrne se konec aprila in tukaj ostane do zime. Največ obiska ima v pomladanskih in poletnih mesecih. Obiskujejo ga predvsem šole iz različnih delov Slovenije, pa tudi razne skupinice ljudi, ki poleti preživijo počitnice v bližini.

V časopise je dal oglase, da so ljudje izvedeli za domačijo. Nekaj prospektov je oddal na TIC Črnomelj, nekaj pa jih da tudi vsakemu, ki si domačijo ogleda, da bi lahko povabili še koga, ki ga bi zanimala.

Ker je zbiranje starih reči njegov hobi, je bila njegova želja le urediti domačijo in je kar zadovoljen z nastalim. Obiskovalce najbolj pritegnejo zanimive cerkvene ogromne skrinje, ki so stare okrog 500 let. Zanimive so jim tudi lesene omare, izdolbene iz lesa, in ostala ročna dela. Zanj pa je najbolj pomembna starost in dragocenost predmetov.

Več obiskovalcev bi gospod Jesih privabil tako, da bi se povezal s šolami in naredil več reklam. Tako bi bila bolj prepoznavna, ljudje bi bolj spoznali življenje nekoč.

Grajska-gozdna učna pot Obrh se mu zdi dobro urejena, čeprav mogoče za kakšne bolj zahtevne pohodnike pot ni nič posebnega. Vseeno pa je prav da so jo uredili, saj pri nas

nimamo veliko takšnih poti. Sam bi predlagal, da bi pot podaljšali. Ko gre pot mimo zidanic, bi tam lahko imeli pohodniki postanek. Tam bi lahko delili pijačo in pokazali kako sploh izgledajo v notranjosti. Ob poti je bilo včasih več jam, ki bi jih lahko uredili za ogled in tudi grad, ki je služil kot rimska postojanka, bi lahko zopet obnovili. Gospod Anton Jesih bi bil tudi pripravljen šolam in pohodnikom ob koncu pohoda pripraviti delavnice, ki bi pohod le še popestrile.¹⁰

Izvedeli smo kar nekaj zanimivih reči in dobili veliko novih podatkov tako o domačiji, kot tudi o poti. Zelo veseli smo bili, ker je izrazil željo po sodelovanju na delavnicah. Na domačiji bi s prikazom življenja v starih časih popestrili ponudbo in na ta način privabili še večje število obiskovalcev. Ker Obrška domačija ni vključena v pot, bi jo v prihodnosti radi priključili.

4.7 Naravoslovni dan

Učenci Osnovne šole Dragatuš od 6. do 9. razreda vsako leto obišejo GUP Obrh in spoznavajo rastline, živali ter doživijo prijeten sprehod po krožni poti. Tudi letos so 25. 3. 2010 skupaj z gozdarjem Leonom Žalcem prehodili pot in mi smo se jim prav tako pridružili.

Velika skupina učencev je doživela prijeten sprehod po GUP Obrh.



Fotografija 14: Učenci na poti
(Fotografiral: Srečko Dražumerič, 24. 3. 2010.)

Učenci so gozdarju pridno postavljali vprašanja in so pokazali nekaj zanimanja za pot in naravo nasploh. Naravoslovni dan je hitro minil, učitelj Srečko Dražumerič je poskrbel, da je utrinke s pohoda ovekovečil.

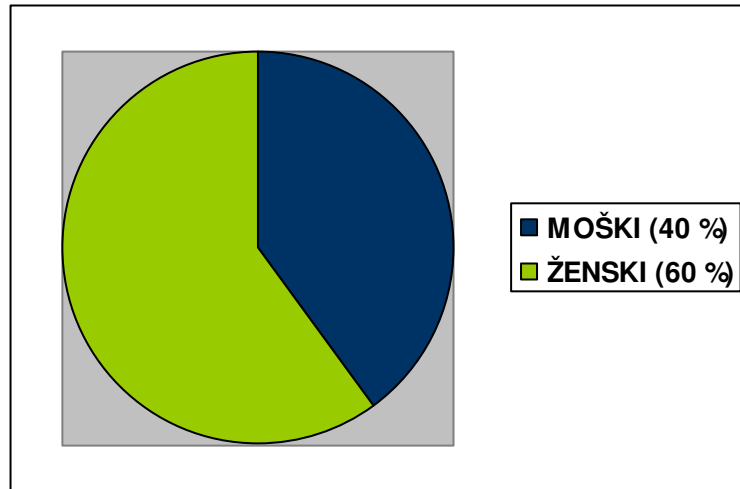
4.8 Anketa za učence

Z naše strani se vsi strinjamo, da moramo iti s časom naprej in da pot pomagamo urediti tako, da bo zanimiva za vse obiskovalce. Ker pot obiskujejo predvsem starejši ljudje, bi bilo na pot potrebno pritegniti tudi mlade. Sem spadajo tudi učenci naše šole. Po naravoslovnem dnevu, ko so bili njihovi spomini o poti še sveži, smo jim razdelili anketne vprašalnike (glej Prilogo 2). Zanimalo nas je predvsem njihovo mnenje o poti in njihovi predlogi za izboljšanje podobe, zanimivosti.

Z analizo ankete, ki smo jo dali učencem, smo dobili naslednje rezultate:

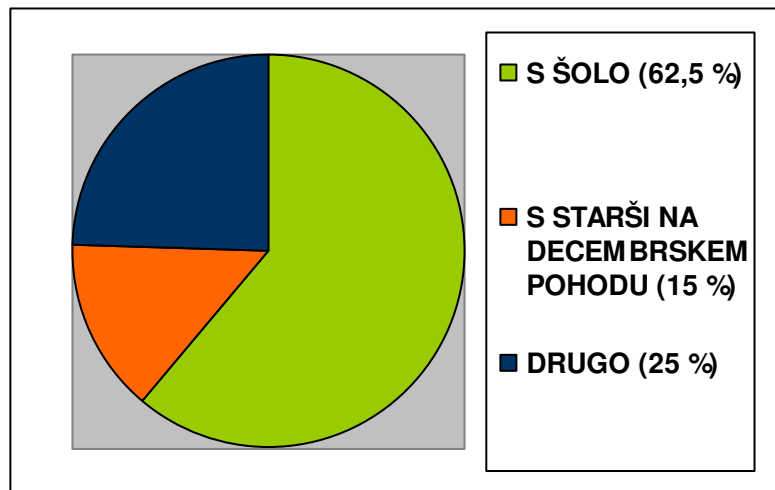
¹⁰ Prirejeno po: **Jesih Anton**, ustni vir, 12. 2. 2010.

Graf 13: Število oddanih anket.



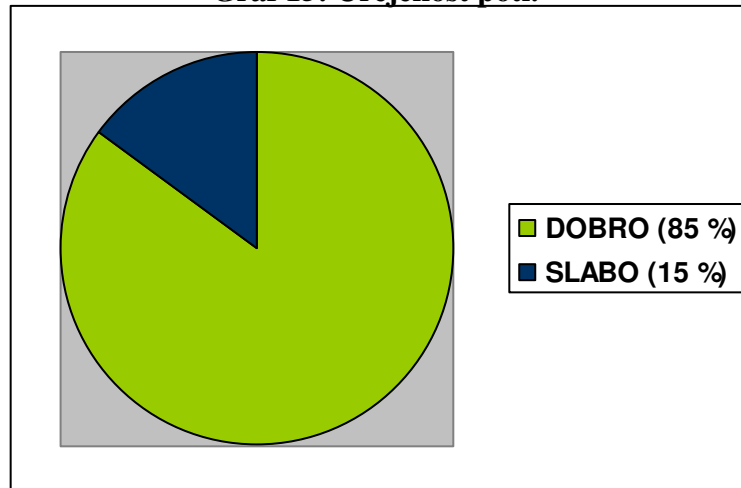
Anketo je oddalo 40 učencev – 16 (40 %) učencev in 24 (60 %) učenk.

Graf 14: Prvič prehojena pot.



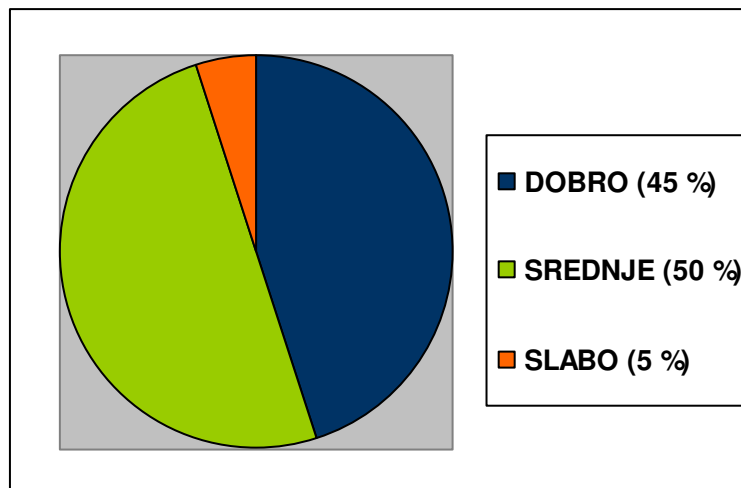
Po pregledu in analizi ankete smo spoznali, da je večina učencev (62,5 %) pot prvič prehodila s šolo, se pravi na špotnem ali naravoslovnem dnevu. Torej lahko sklepamo, da veliko število staršev ne hodi na pohode in podobne reči, čeprav so le-ti lahko koristni za celo družino – tako za rekreacijo, kot tudi samo preživljanje prostega časa z družinskimi člani, ne samo s prijatelji. Danes si veliko ljudi ne vzame časa za krajši sprehod na svežem zraku. Niti ob vikendih ne. Vendar ne pomislijo, da je to koristno za vse. Med drugimi hočemo tudi to spremeniti. Namreč, da se pohodov ne bi udeleževali samo posamezniki, pač pa družine, tudi z majhnimi otroki, saj pot ni prezahtevna, poleg tega pa so v načrtu tudi izboljšave poti. Nekateri učenci (15 %) naše šole so sicer izjeme in so jo prehodili s starši na decembrskem pohodu, dobra četrtina (25 %) pa jo je prehodila ali s prijatelji, s starši – ne nujno na decembrskem pohodu – ali s staro mamo.

Graf 15: Urejenost poti.



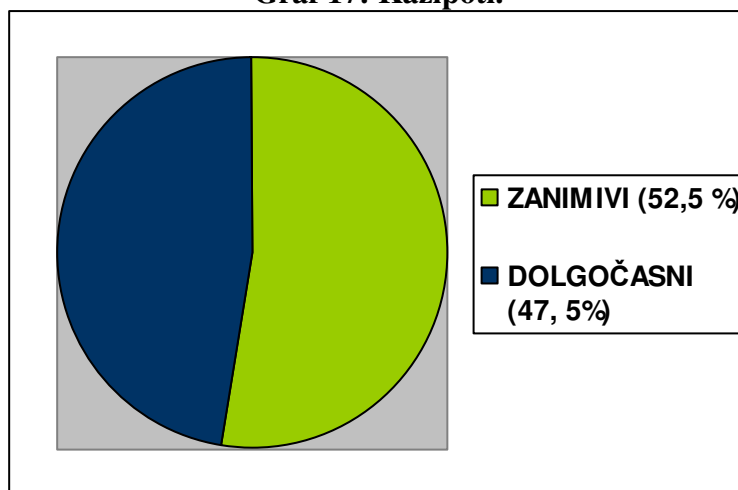
Na poti smo opazili veliko pomanjkljivosti. Videli smo strohnele ograje, ni bilo košev in premalo klopi. Zato smo se pri sestavljanju anketnega vprašalnika odločili, da bomo vanj vključili tudi vprašanje: »Se ti zdi GUP Obrh dobro urejena?«. Presenečeni smo bili, da velika večina učencev (85 %) meni, da je pot dobro urejena, saj smo mi pot videli v čisto drugačni luči. Le 6 učencev (15 %) meni, da pot ni urejena, kar po našem mnenju tudi drži. Potrebno bi bilo zamenjati strohnele ograje in odstraniti vejevje s poti ter dodati še kakšne klopi in koše.

Graf 16: Označenost poti.



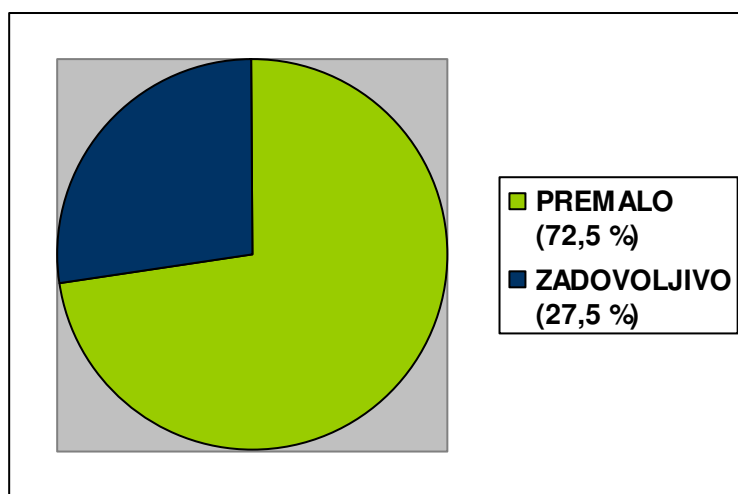
Ob hoji po poti smo opazili, da na poti manjka več znakov in kažipotov. Že pri analizi ankete pohodnikov smo ugotovili, da so pohodniki večinoma isti in že vedo potek poti, torej skoraj ne potrebujejo kažipotov. Za tiste, ki so na poti prvič, bi bilo potrebno narediti malo večje in s tem bolj opazne znake ter jih postaviti na več mestih. Za mnenje o označenosti poti smo hoteli izvedeti tudi s strani učencev, zato smo jim to vprašanje postavili v anketo. Enakega mnenja kot mi, se pravi da je pot srednje dobro označena, je 20 učencev (50 %). Nekaj manj (45 %) jih pravi, da je pot dovolj dobro označena, le dva (5 %) pa sta mnenja, da je označenost poti slaba.

Graf 17: Kažipoti.



Ko smo se prepričali, da je kažipotov dovolj, smo po malo boljšem razmisleku ugotovili, da bi te kažipote vseeno lahko še izboljšali. Naše zamisli smo zapisali ter v našo anketo vključili še vprašanje, ali učenci menijo, da so kažipoti zanimivi ter kako bi jih oni še izboljšali – se pravi naredili bolj zanimive in vidne. Kar 21 (52,5 %) jih pravi, da so kažipoti na poti zanimivi, 19 (47,5 %) pa, da so dolgočasni. Na vprašanje, kako bi le-te izboljšali, so predlagali, da bi naredili več tabel, pod kažipot bi napisali kakšno zanimivost, značilnost, ki je v tistem delu poti oz. gozda. Z dobrodelnim koncertom bi lahko zbrali denar za nove. Sami bi postavili večje znake, ki bi jih postavili na bolj vidna mesta, bolj razločno bi narisali oz. napisali smer poti, zraven pa tudi pridali krajši opis zanimivosti kraja. Glede oblik in barv prav tako niso molčali in so nam predlagali, da bi bile lahko table raznobarvne, pobarvali bi jih na rdeče ali kakšno drugo živo barvo, dodali pa še več fotografij, zanimivosti, porisali bi jih z živalmi. Mislimo, da so njihovi nasveti dobri in bi jih lahko upoštevali pri izdelovanju novih kažipotov.

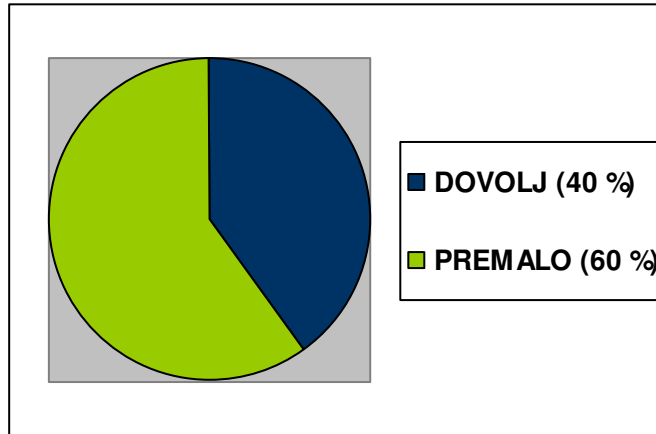
Graf 18: Število klopi.



Po pričakovanju se večina učencev (72,5 %) strinja z nami, da je na poti premalo klopi. Nasprotno temu pa jih enajst (27,5 %) pravi, da je število klopi zadovoljivo. Sami

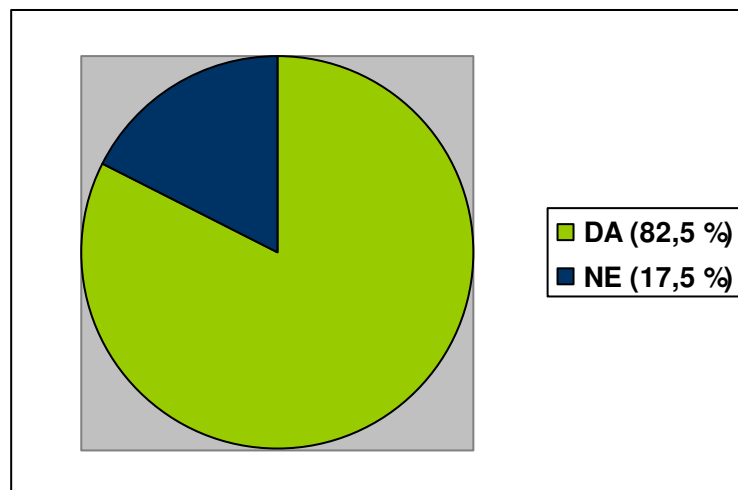
mislimo, da klopi ni dovolj, saj pot največkrat obiskujejo starejši pohodniki, ki na sami poti potrebujejo več postankov. Pa tudi klopi, ki so na poti, so že strohnele in niso primerne za sedenje.

Graf 19: Število košev.



Po prvič skupno prehojeni poti smo se soglasno strinjali, da je na GUP Obrh premalo košev, kajti, kot smo sami videli, so koši samo na začetku in na koncu. Prav v sredini, kjer so najbolj potrebni, jih ni, da bi ljudje odložili odpadke. Ob pregledovanju anket smo opazili, da je število košev zmotilo tudi naše učence. Dobra polovica (60 %) jih je zapisalo, da je na poti premalo košev, 16 (40 %) pa, da jih je dovolj. Sami se sicer strinjamo, da smeti, ki jih naberejo med potjo, v najboljšem primeru vzamemo s sabo in jih na koncu poti vržemo v koše za smeti, a vseeno je bolje, če je ob poti postavljenih več košev. Sploh ni nujno, da so v stalni uporabi. Izdelava košev je torej še vedno na našem spisku za izboljšanje GUP Obrh.

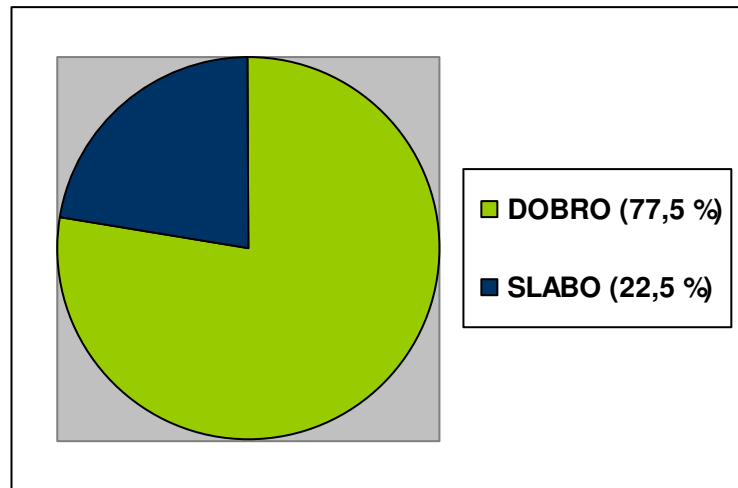
Graf 20: Table z opisi točk.



Toliko je povedati o poti, a kaj, ko smo na njej pogrešali kakšen opis zanimivosti, ki bi popestril naš pohod. Table z opisi smo si zamislili nekako tako: Ob vsaki pomembni zanimivosti oz. znamenitosti (Grad, stelniki, Pusti Peter ...) bi lahko postavili table, ki bi bile pisane, nanje pa bi napisali krajši opis, da bi si lažje predstavljali, zakaj je bila ta

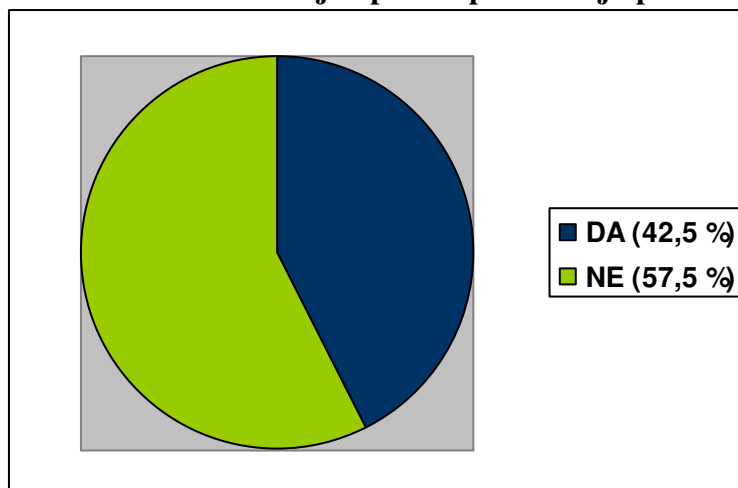
znamenitost pomembna v zgodovini oz. zakaj sploh je znamenitost. Zraven bi pridali še sliko ali dve. Enakega mišljenja so bili skoraj vsi anketirani (82,5 %), le 7 (17,5 %) jih je mnenja, da opisi niso potrebni.

Graf 21: Urejenost sprehajalne poti.



Zgleda, da se, tako kot starejši pohodniki z decembrskega pohoda, tudi učenci naše šole strinjajo, da je pot lepo urejena. Vsaj dobre $\frac{3}{4}$ (77,5 %) učencev pravi tako. Slaba četrtnina (22,5%) pa jih meni, da je pot slabo urejena. Če pot pogledamo kot celoto, bi se tudi mi strinjali, da je urejenost poti na splošno dobra. Če pa pogledamo na posamezne dele, mislimo, da bi bilo potrebno še nekaj reforme, kot so recimo odstranitev vejevja in nepotrebnih porušenih, starih dreves, ki se jim moramo izogibati, malce renovirati pot (po nekaterih delih) in pa poskrbeti varnost – zamenjava sprstelega lesa – prav tako tam kjer je najbolj potrebno.

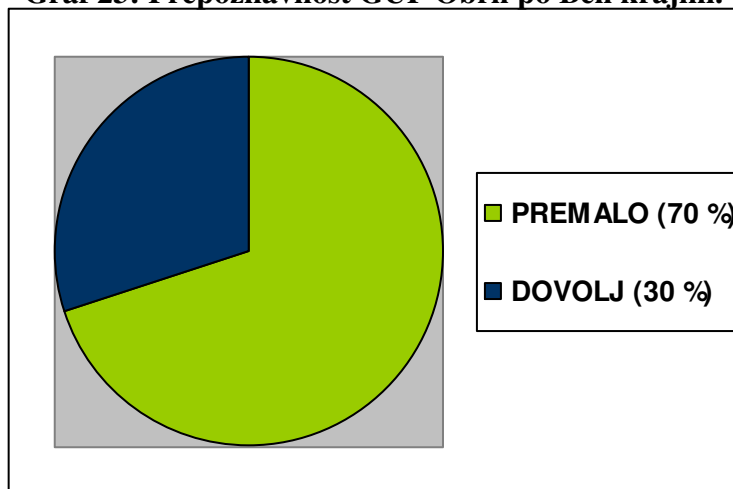
Graf 22: Prostovoljna pomoč pri čiščenju poti.



Bi vi prostovoljno pomagali pri nekem dobronamernem delu? Večina ne bi. Bili smo radovedni in hoteli smo izvedeti, koliko učencev bi bilo pripravljenih pomagati pri čiščenju poti, poleg tega pa kakšna roka več ne bi bila odveč. Kot smo tudi lahko pričakovali, jih več kot polovica (57,5 %) ne bi bila pripravljena žrtvovati nekaj ur

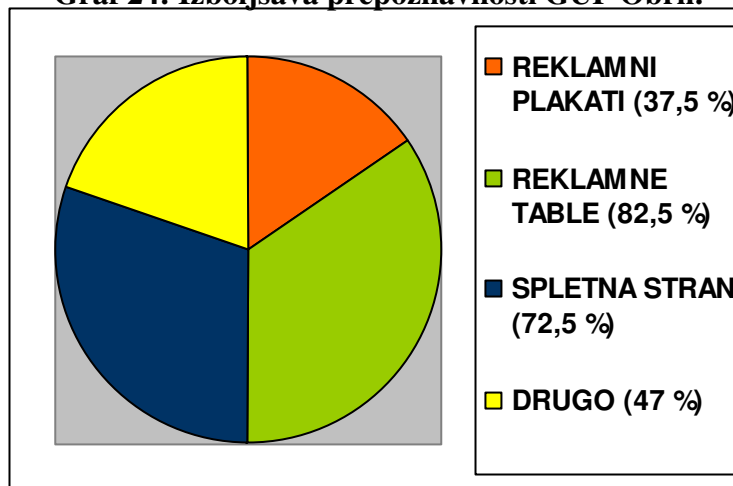
svojega prostega časa za dobro delo. Sicer pa se bi, glede na dobljene podatke (malce manj kot polovica – 42,5 %), pridružili ob kakšni čistilni akciji in svoj pečat pustili na poti ter pripomogli k boljšemu izgledu poti.

Graf 23: Prepoznavnost GUP Obrh po Beli krajini.



Enoglasno smo se strinjali, da pot ni pretirano prepoznavna po Beli krajini, čeprav ima nekaj rednih obiskovalcev, ki pot prehodi večkrat letno. Škoda je to, da je Obrh lep, sicer majhen kraj, ki pa je zgodovinsko zelo pomemben, vsaj v času okrog 15. st. Za mišljenje glede povpraševanja in prepoznavnosti GUP Obrh smo povprašali tudi naše učence. Z nami se je strinjalo dobri dve tretjini učencev (70 %) in menijo, da ju GUP Obrh premalo prepoznavna po Beli krajini. Druga tretjina (30 %) pa jih meni, da je pot čisto dovolj prepoznavna.

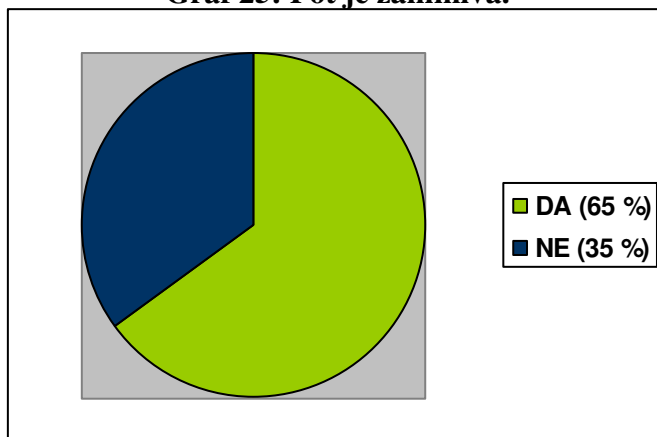
Graf 24: Izboljšava prepoznavnosti GUP Obrh.



Bela krajina sicer res pokriva majhen del Slovenije, a je zato zelo bogata, tako zgodovinsko, kot tudi z lepo pokrajino. Nekateri njeni prebivalci so to že izkoristili in so uredili številne krajinske parke ter prirejajo številne prireditve, ki so dokaj nacionalno pomembne. Tudi mi si želimo pot čim bolj promovirati, da bi imela vsaj nekaj več domačih obiskovalcev. Tako bi tudi ta kratka pot vsaj malo bolj posegla med

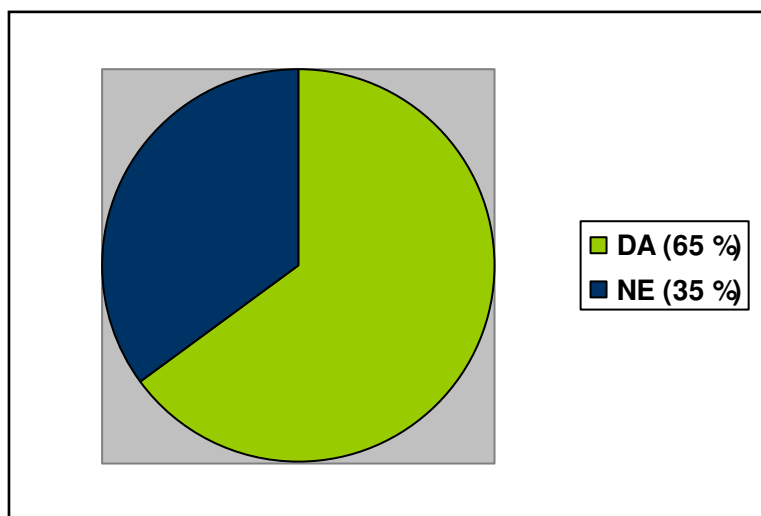
zvezdice in bi imela več obiskovalcev, ki jo bodo pozitivno ocenili. Vprašanje *Kako bi še izboljšal/a prepoznavnost GUP Obrh po Beli krajini?* smo zastavili z namenom, da bi izvedeli, kaj bi učenci predlagali za boljšo prepoznavnost GUP Obrh po Beli krajini. Večinoma (82,5 %) so se odločali, da bi postavili table po Beli krajini, nekaj manj (72,5 %) kot slednji bi izdelali spletno stran. Kot druge možnosti pa so predlagali še izdelavo zgibanke, večkrat organizirane pohode, oglaševanje prek TV in radia, časopisov (Belokranjec).

Graf 25: Pot je zanimiva.



Hoteli smo primerjati mišljenja pohodnikov s tradicionalnega pohoda, ki so bili predvsem starejši, in mišljenja naših učencev. Na podlagi tega bomo lahko sklepali o razmišljanju mladih in starejših. Veliko (65 %) učencev je na to vprašanje odgovorilo pritrdilno. Drugih 35 % ima malce višje kriterije glede te teme in so mnenja, da pot ni zanimiva. Pot sicer je zanimiva, a so potrebne izboljšave, vanjo je potrebno oz. bi bilo dobro uvesti še kakšne dodatne dejavnosti, ki bi še pripomogle k večjemu obisku poti. Predvsem mladim bi morali bolj približati pot in jih prepričati, da je vredna ogleda. Tako bi vsak lahko našel tisto eno stvar, ki bi mu odgovarjala.

Graf 26: Pomoč pri izboljšavi podobe.



Kot smo že velikokrat poudarili, bi bilo na poti potrebnih nekaj rahlih sprememb glede izgleda poti. Učencem smo zastavili vprašanje, ali bi bil kdo pripravljen malo zavihati

rokave ter pripomoči k izgledu same poti. Zanimivo je to, da se je »klanu GUP Obrh« pripravljeno pridružiti nekaj več glav (65 %), kot v prej omenjenem 15. vprašanju iz ankete. Ravno pri izboljšavi same podobe poti pričakujemo malce več truda, kot pri udeležbi čistilne akcije. Mi smo vsekakor veseli takšnega odziva, mislimo tudi, da je to boljši način za preživljanje prostega časa, poleg tega pa se mladi tako bolj družijo in gradijo medsebojne odnose, ki so pomembni za življenje v današnjem času. Učenci bi se udeležili akcij, s katerimi bi postopoma izboljšali izgled poti, v okviru raznih krožkov, šole ... 14 (35 %) jih tega na žalost ni pripravljenih narediti.

4.9 Pogovor z Lidijo Ivanšek

V začetku aprila 2010 smo se odločili, da kaj več o oglaševanju poti povprašamo tam, kjer to najbolj vedo. Odpravili smo se na TIC Črnomelj, kjer so nas lepo sprejeli. Seznanili so nas s svojim delom ter nam razkazali svoje prostore. Pogovor z vodjo TIC-a Črnomelj, Lidijo Ivanšek, smo hoteli izvesti predvsem zato, da bi izvedeli več o njihovem sodelovanju z Društvom kmečkih žena Dragatuš, o turistični obiskanosti poti ter predlogih za izboljšanje le-te. Naš pogovor podrobneje predstavljamo v nadaljevanju.

1. Ali sledite dogajanju na GUP Obrh? Se je kdo od tistih, ki urejajo pot, že povezal z vami?
2. Ali spremljate turistično obiskanost GUP Obrh?
3. Kakšno je zanimanje zanjo?
4. Ali je v primerjavi z drugimi potmi dobro prepoznavna?
5. Imate kakšen predlog, kako bi še povečali zanimanje zanjo?
6. Mislite, da bi bilo dobro narediti spletno stran o poti? Ali bi se bili pripravljene povezati z nami in pomagati pri urejanju strani?
7. Je kdo že izdelal in izdal kakšno zloženko o GUP Obrh, ki je na voljo pri vas?
8. Imate kakšen predlog, kako bi lahko samo pot bolj popestrili?
9. Razmišljali smo o delavnicah na koncu poti. Kakšne bi nam vi predlagali?

Med pogovorom s TIC Črnomelj smo odkrili kar nekaj zanimivih podatkov:

Povedali so nam, da seveda, kot vsa dogajanja v Beli krajini, spremljajo tudi dogajanja na obrški grajsko-gozdni učni poti. Vsako leto sodelujejo z glavnimi skrbniki poti in jim pomagajo najbolj finančno. Se pravi, da prispevajo denar, predvsem za kakšne narezke in pijačo na začetku in na koncu poti, ali pa jih finančno podprejo pri manjšem darilcu in malenkosti za vsakega obiskovalca poti. Prav tako pregledujejo podatke o turistični obiskanosti poti in povedali so nam, da obrško pot obiskujejo večinoma Belokranjci, se pravi tisti, ki živijo v bližini. Zanimanje zanjo je glede na to, da je ta del Slovenije bolj odročen kraj, še dokaj veliko. Pohodnikom se zdi zanimiva predvsem zaradi tega, ker je kratka in krožna. Tako jo lahko obiskujejo tisti, ki niso preveč zahtevni in so zadovoljni s »kratkim« sprehodom. Imajo tudi »meiling« listo, na kateri je prek 1000 naslovov, in vsakič, ko je pohod, pošljejo reklamo za udeležitev. Pot je dobro prepoznavna, le bolj jo je potrebno predstaviti javnosti, prek različnih medijev (televizija, radio, časopis ...). Veliko več bi morali dati na promocijo. Sploh tu v Beli krajini se je potrebno zelo potruditi, saj ta del Slovenije praktično nobeden ne pozna, vsaj ne njenega globjega pomena. Potrebno je najti način, kako ljudi bolj pritegniti k obisku. Prav tako bi se morali povezati tudi z drugimi društvi in manj s TIC-om. Omenili smo tudi naše načrte za izdelavo spletne strani. Strinjali so se z nami, da bi tudi to pripomoglo k boljšemu

prepoznavanju tako Bele krajine, kot tudi GUP Obrh. Pripravljene so se povezati z nami in nam tudi pomagati pri izdelavi spletne strani. Na vprašanje, ali je kdo že izdelal zloženko in jo izdal pri njih, so nam odgovorili, da so jih izdali že veliko, a jih trenutno nimajo na voljo. Predlogov za popestritev poti niso podali. Pravijo, da ljudje pridejo predvsem zaradi tega, da malce pretegnejo mišice in se nadihajo svežega zraka. Res pa je, da je čisto odvisno od človeka. Če se ima nekdo namen ustaviti pri kakšni delavnici oz. ima rad postanke, se bo ustavil, če nima tega namena, se skoraj zagotovo ne bo. Razen tega so nam povedali, da bi bilo mogoče pot dobro povečati, saj je na njej še kar nekaj zanimivih stvari, ki bi si jih lahko ljudje ogledali. Glede delavnic nam niso nič predlagali, sami mislijo, da je pot potrebno samo res dobro predstaviti javnosti, saj, kot smo že prej omenili, je Bela krajina malce odročen kraj in brez prave prometne povezave, zato se je potrebno kar potruditi glede promoviranja.¹¹

Ob pogovoru smo navezali stik s TIC-om Črnomelj in to nam bo v prihodnje veliko pomagalo. Spoznali smo, da se je v Beli krajini, glede na to, da je bolj odročna od drugih regij v Sloveniji, potrebno mnogo bolj potruditi pri oglaševanju. Delavci na TIC-u menijo, da je promocija na prvem mestu. Tukaj manjka predvsem tega. Že tem se da privabiti veliko obiskovalcev. Poskušali bomo upoštevati vse njihove nasvete in predloge.

4.10 GUP Obrh jutri

Grajsko-gozdno učno pot Obrh smo večkrat prehodili ter spoznali mnoge njene kulturne in naravne znamenitosti. Kljub številnim lepotam pa smo opazili kar nekaj pomanjkljivosti. V nadaljevanju jih bomo našli in poiskali možnosti za njihovo odpravljanje. S tem bomo predstavili svoje ideje, ki bi izboljšale podobo poti in posledično morda privabile večje število pohodnikov.

Izpostavljeni problemi oz. opažanja o Grajski-gozdni učni poti Obrh ter naši predlogi za izboljšanje:

4.10.1 Klopi na poti

Na značilnem decembrskem pohodu smo opazili, da so večinski del pohodnikov predstavljali starejši ljudi. Seveda pa nimajo vsi toliko energije, da bi pot prehodili brez postanka, čeprav so bili med njimi tisti, ki radi hodijo in navadno zmorejo takšne poti. Vseeno pa smo raziskovalci opazili, da na sami poti ni urejenih klopi, kamor bi se pohodniki lahko usedli in si malce odpočili. Nekaj klopi sicer je, vendar je les, iz katerega so izdelane, že sprstel in te klopi niso primerne za sedenje.



Fotografija 15: Strohnele klopi.
(Fotografirala: Špela Šuštarčič, 24. 3. 2010.)

¹¹ Povzeto po: **Ivanšek Lidija**, ustni vir, 6. 4. 2010.

Mnoge izmed njih so se že porušile, kar ni nič čudnega glede na njihovo kvaliteto. Morali bi izdelati nove klopi, te pa bolj trpežne, da jih ne bi bilo potrebno tako pogosto obnavljati. Lahko bi naredili kakšne zanimive oblike iz posebnih materialov (les). Prebarvali bi jih s pomirjajočimi barvami, ki bi pohodnika sprostile ob pogledu na klop. Klopi bi postavili na več mest, ker večina klopi, ki sedaj stoji, se nahaja le na začetku poti in pri Pustem Petru. Nove klopi pa bi razporedili skozi celotno pot, saj je ob njej dovolj primernih površin, kjer se nahaja le kakšno nerabno vejevje ali kaj podobnega. Kjer pot poteka ob travniku, bi lahko klop postavili na primer pod breze ali kakšno drugo drevo. Tam bi bile malo bolj v zavetju, obenem pa bi tisti, ki bi na tej klopci sedel, imel lep pogled na travnik in ostalo naravo.

4.10.2 Koši na poti

Medtem ko smo opazovali možne napake in rešitve ter izboljšave le-teh, smo, kljub temu da nismo imeli veliko stvari, ki bi za nami ostajale, opazili, da je na poti malo košev za smeti. Sicer se sami strinjamo, da če le-teh ni, spravimo papirčke v svoj nahrbtnik in jih na koncu poti vržemo v smeti, a smo vseeno ob poti pogrešali kakšen koš ali dva. Vsak, ki hodi malo dlje, da rad v usta tudi kaj osvežilnega, sladkega oz. nekaj kar za nami, če ne vržemo v smeti, ostane. Da pa ne bi rabili teh papirčkov hraniti v našem nahrbtniku, radi ob poti vidimo tudi kakšen koš. Ja, res slaba razvada, ko pa lahko vse shranimo in vržemo pozneje, a tako smo se navadili in kaj hočeš, take razvade se nas rade držijo. Tako se je ta opazka znašla na našem listu. Kako bi to opazko rešili? Seveda bi lahko koše izdelali ter jih postavili na zeleno mesto. Naša prva ovira tukaj je že, kdo sploh bi izdelal te koše, kakšen material bi bil najbolj primeren v naravi. Smo pa prepričani, da je nekje v okolici sigurno nekdo, ki bi bil pripravljen narediti dobro delo in pripomoči k izboljšavi in urejenosti poti. Leseni koši bi verjetno že po nekem času sprsteli, zato bi bilo mogoče bolje uporabiti aluminij. Leseni bi bili verjetno lažje kupljivi in s tem cenejši, a pogledjmo z druge strani in lahko ugotovimo, da pa bodo aluminijevi vseeno močnejši in bolj uporabni več let, kot pa leseni.



Fotografija 16: Koši le ob začetku poti.
(Fotografiral: Jan Gašperič, 24. 3. 2010.)

4.10.3 Ograje

Naslednja opažanja, ki so se znašla na našem listu, so gotovo nevarnosti. Teh sicer na tej ne prezahtevni krožni poti ni veliko, a na določenih območjih se tudi te najdejo. Tako je recimo pri Francoski jami, ko se ob malo strmem spustu nič kaj preveč ne počutimo varne. Namreč ob malo bolj mokrih dneh, ko se kljub vremenu odločimo za eno »turo«, se ob spolzkih tleh ne moremo oprijeti ograje in se je tudi ne upamo, saj je les sprstel in se lahko vsak hip sesede, pa tudi stopnice, ki naj bi vodile do jame, niso preveč varne. Nekateri pa tudi verjetno sploh ne vedo, da les ni več toliko zdržljiv, da bi se ga lahko oprijeli. Prav zaradi tega je lahko pot nevarnejša, kot se nam na prvi pogled zdi. Območje Francoske jame bi bilo treba predvsem prenoviti, saj se tu nahaja bolj

sprstel les. Potrebna bi bila zamenjava lesa oz. ograje in ponovna ureditev stopnic, po katerih lahko stopajo tudi malo starejši.



Fotografija 17: Sprstele ograje.
(Fotografiral: Jan Gašperič, 24. 3. 2010.)

4.10.4 Veje

Ob hoji so nam v oči padli tisti kupi vejevja in rastlinja ob strani poti, ki jih ne moreš zgrešiti. Z odstranitvijo le-teh bi mogoče naleteli na kakšno posebnost oz. zanimivost ob poti in bilo bi škoda, da te ne predstavimo tudi mimoidočim. Torej z odstranitvijo vejevja in očiščenjem okolja lahko pridobimo zanimive stvari, pa še lepše bo videti, čeprav bi predvsem starejši rekli: Narava je narava in brez človeških prstov vmes je najlepša.



Fotografija 18: Veje ob poti.
(Fotografirala: Nina Bahor, 24. 3. 2010.)

4.10.5 Vzdrževanje in obnavljanje

Kot pri vsaki reči, je tudi tukaj potrebno redno vzdrževanje in obnavljanje poti. Seveda sem noter spada vzdrževanje same poti, kot tudi celotne okolice. Menimo, da je to najpomembnejši del, saj se po nevdrževani poti ljudje ne bodo radi sprehajali. Za GUP Obrh sicer trenutno dokaj dobro skrbijo vaščani ob pomoči gozdarjev in pot tako vzdržujejo, vendar je še veliko stvari, ki bi jih lahko izboljšali. Kar se tiče obnove, so le-te najbolj potrebne kakšne ograje in podobno, saj brez teh pot postaja nevarna. Obnavljati je treba tudi klopi, koše za smeti, table, oznake ... Ker pot obdaja gozd, je prav tako potrebno vzdrževanje. S poti bi redno morali odstranjevati odpadlo vejevje in drevesa, ki so že odmrla. Na pohodu smo opazili, da se sredi poti kar nekajkrat pojavi toliko vej ali porušeno drevo, da pot tam ni prehodna, in če hočeš nadaljevati, moraš nekako mimo po gozdu. Zato bi bilo dobro, da bi pot redno čistili in odstranjevali veje. To so nam predlagali tudi anketirani pohodniki. Gotovo poznate dan »Očistimo Slovenijo«. Tudi naša mala pot spada med koticke Slovenije, ki jih vsako leto nekdo pridno počisti. To so največkrat kar kmečke žene iz Dragatuša, najdejo pa se tudi domačini, ki radi pripomorejo k čistejšemu okolju v njihovem domačem kraju. Mi bi radi to še razširili na druge ljudi ter jih poklicali na pomoč. Kot sami vemo, ni nikoli odveč, če je kakšna roka več, ko se gre za dobronamerno delo. Seveda ta en dan ni dovolj za čiščenje poti. Pot je treba očistiti večkrat letno, da je pot res vzdrževana, kot si zasluži. Lahko bi izdelali plakate s katerimi bi ljudi pozivali na čistilne akcije, ki bi se dogajale na poti in v okolici. Saj nič ne škodi, če je okolica čista, pa tudi v današnjem

času se je treba potruditi za lepo naravo, sploh ker je vse več tega onesnaževanja in zanemarjanja narave.



Fotografija 19: Ne vzdrževana okolica.
(Fotografiral: Jan Gašperič, 24. 3. 2010.)

4.10.6 Nevarnosti na poti

Kljub temu da pot ni zahtevna in je krožna ter lepo prehodna, smo, ko smo prvič skupaj hodili po poti, naleteli na nekaj nevšečnosti. Ko je vreme bolj muhasto in ko kakšen dan prej, ko se odpravimo na pohod dežuje, nas predvsem zmoti drseča podlaga. To ni sicer nič čudnega, da nam drsi izpod nog, a pridejo tudi tisti malo manj zavarovani deli poti, kot je Francoska jama, in takoj nas odvrne od mirnega - kljub muhastemu dnevu - pohoda. Pri Francoski jami bi tako lahko ponovno obnovili stopnice in jih posuli s peskom, da bi bila podlaga manj drseča in bi se tako izognili kakšni manjši nezgodi. Prav tako se ne moremo oprijeti ograje in se je tudi ne upamo, saj je les tukaj najbolj sprstel in se lahko vsak hip sesede. Zamenjati bi bilo potrebno les ter omogočiti varen oprijem. Ponekod so na poti luknje in te bi bilo potrebno zadelati, saj lahko kaj hitro stopimo vanj in se poškodujemo.



Fotografija 20: Strma pot.
(Fotografirala: Špela Šuštarčič, 24. 3. 2010.)

Eden izmed naših predlogov je tudi, da bi ob nevarnejših delih postavili table in tako pohodnike opozorili na večjo previdnost, še posebno ob slabšem vremenu. Table bi naredili zanimive, pisane in takoj opazne.

4.10.7 Table z opisi

Na letošnjem, zdaj že tradicionalnem zimskem pohodu po GUP Obrh, smo pohodnike povprašali, če bi si želeli na poti imeti kak opis bolj pomembne točke oziroma zanimivosti. Namreč na poti ne srečamo veliko tabel s podrobnejšim opisom zanimivosti in zgodovine točke. Mislili smo predvsem, da bi table postavili ob začetku točke ter nanje napisali, kot smo že povedali, tiste poglobitve znamenitosti točke, ki bi jih bolj podrobno opisali, dodali sliko ali dve in zanimivosti, ki jih lahko srečamo v okolici te točke. In kot smo pričakovali, smo lahko z anketnih listov razbrali, da si pohodniki želijo tabel, ki bi nam podrobneje predstavile značilnost.

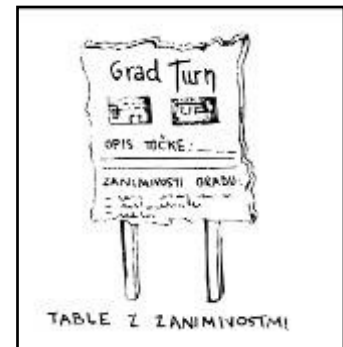


Fotografija 21: Tabla z opisi.
(Fotografirala: Nina Bahor, 24. 3. 2010.)

Table bi bile lesene, nanje pa bi s toplimi barvami razločno napisali najpomembnejše in najzanimivejše podatke. Tako bi bile bolj opazne in privlačnejše. Sploh ni nujno, da je tabla tako strogo, do centimetra natančno oblikovana. Table so lahko različnih, nepravilnih oblik, seveda ne pretirano, ampak naj imajo lep, naraven izgled, ki nas hkrati pritegne k ogledu.

4.10.8 Table z zanimivostmi

Ko smo že pri prejšnjem predlogu o postavitvi tabel z opisi omenjali tudi zanimivosti, smo se spomnili, da bi lahko dodali tudi posamezne table z zanimivostmi. Naj bolje pojasnimo. Na opisnih tablah bi naštevali zanimivosti, ki so značilne za bližnjo okolico te točke. In tam kjer se te napisane značilnosti nahajajo – recimo razna zelišča, posebna drevesa, živali idr. – bi postavili tablo, ter nakazali kje se le-te nahajajo. S temi tablamami ne bi pretiravali, nič kaj preveč ne bi pretiravali pri pisarjenju, napisali bi poglobitno stvar za zanimivost oz. značilnost. Sicer se na določenih mestih takšne vrste tabel že pojavijo, vendar te opazimo le redko. Mogoče še največ na začetku poti. Mi pa bi ljudi radi še bolj opozorili na dogajanje in življenje v gozdu, zato bi radi izdelali preproste, lesene ter opazne table.



Slika 1: Table z zanimivostmi.
(Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)

4.10.9 Orientacijske table

Smešno, res, a kot bi bili malce zmedeni in bi rabili očala, smo na prvi skupni poti nekajkrat zavili v napačno smer in se nato zamišljeno spraševali, kje smo ga polomili. Ugotovili smo, da smo zavili en odcep prehitro in smo se raje hitro vrnili nazaj na pravo pot, saj nismo hoteli, da se kje resno izgubimo. Seveda nam ni žal, da smo se oz. smo s tem ugotovili, da ali mi ne vidimo oz. gledamo dobro in nismo dovolj pozorni ali pa so znaki premajhni in slabo vidni ter pot ni dobro označena. Z odgovori v anketi so nam anketirani pohodniki odgovorili na naše vprašanje ter se v večini strinjali, da je pot čisto dobro označena. Vzrok temu je mogoče tudi v tem, da so to bili izkušeni pohodniki, ki so v večini pot že prehodili. Zato menimo, da bi lahko znake oz. kažipote naredili bolj opazne. Znaki bi tako v osnovi ostali enaki, le da bi jih naredili večje, sicer pa bi jih bilo tako ali tako potrebno še enkrat prebarvati. Barva bi bila prijazna okolju in ne preveč vpadljiva, a kljub temu opazna.



Fotografija 22: Orientacijske table.
(Fotografiral: Jan Gašperič, 24. 3. 2010.)

4.10.10 Steljniki

Zanimivo je to, da smo na pohodu zavili na napačno pot, a smo s tem pridobili nekaj boljšega kot malce več narejenih korakov – steljnike. Mnogi, zanimivo, sploh ne vedo, kaj so steljniki. Ne, to niso samo tisti steljnat listi, ki stojijo tam na travniku, ampak imajo malo širši pomen. Steljarstvo je bilo tu v Beli krajini včasih zelo pomembno za kmetijstvo in preživetje. Sicer je stalno steljarjenje pripomoglo tudi h kakšnim slabim lastnostim, recimo izločilo mnoge rastlinske in živalske vrste, vendar poanta tega vsega je, da ljudje spoznajo način življenja v starih časih in analizirajo kaj je pripomoglo k boljšemu življenju v tej majhni, beli pokrajini in kaj ne. Tako nam je padlo v glavo, da bi lahko tukaj uredili in postavili kakšne table z opisom steljarjenja, krajšo zgodovino steljarjenja in pa njegov pomen. Še bolje bi bilo, če bi ob pomembnejših pohodih, kot je tradicionalni zimski pohod, izkušen steljar razložil vse o steljarjenju. Tako bi ljudje spoznavali še več zgodovine pri nas, ki je kljub majhnemu kraju zelo pomembna. Še posebno steljniki so značilnost Bele krajine in prav je, da se o tem ljudje kaj naučijo. Tako. Našli smo še eno zanimivost, ki bi jo lahko predstavili javnosti.



Fotografija 23: Steljniki malo izven poti.
(Fotografirala: Nina Bahor, 24. 3. 2010.)

4.10.11 Šport

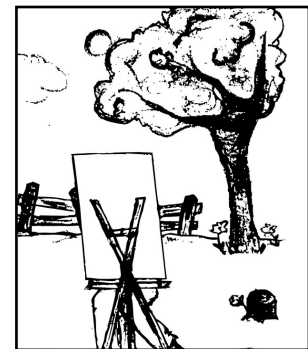
Ker je ob GUP Obrh mnogo različnih travnatih polj, menimo, da so primerna za raznorazne športne igre, kot so nogomet, kriket in mnoge druge. Na pot samo pa tudi ne smemo pozabiti, kajti po njej lahko kolesarimo, tečemo, hodimo in se gibamo.



Slika 2: Športne igre na praznih poljih.
(Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)

4.10.12 Likovni natečaj

Obrška gozdna-učna pot je zanimiva in ima lepo okolico, ki bi jo lahko poleg urejene učne poti, še drugače predstavili. Povezali bi se z Društvom prijateljev mladine Metlika, ki vsako leto organizirajo likovni natečaj Ex – Tempore. Na natečaju bi likovniki ovekovečili njihove poglede na pot. Natečaj navadno poteka jeseni in ravno v tem času je narava najbolj primerna za slikarsko ustvarjanje mladih likovnikov. Obenem pa bi spoznali tudi južni del Bele krajine, torej okolico Dragatuša in Vinice.



Slika 3: Likovni natečaj.
(Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)

4.10.13 Literarni natečaj

V mislih smo imeli tudi, da bi v sodelovanju z drugimi šolami v Beli krajini organizirali natečaj, kjer bi učenci pisali o zanimivostih na Grajski-gozdni učni poti Obrh (Grad Turn – grajsko življenje, stelarjenje – kmečko življenje, Francoska jama – vojskovanje ...). V tem natečaju bi lahko sodelovale prav vse slovenske šole. Učenci, ki bi sodelovali v tem natečaju, bi pisali na primer domišljajske spise ali pesmi, zgodbice v glavnem, uporabili bi svojo domišljijo in jo prenesli na papir ter predstavili na natečaju. Zmagovalec oz. zmagovalci bi si zaslužili brezplačen voden ogled poti. Prav tako bi bile zmagovalne zgodbice objavljene na naši spletni strani.



Slika 4: Literarni natečaj.
(Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)

4.10.14 Fotografski natečaj

Danes lahko že vsako drugo osebo srečamo s fotoaparatom v roki, če ne pa vsaj z mobitelom, ki imajo danes sigurno že vgrajene dobre foto kamere. Povezali bi se s Foto klubom Črnomelj in skupaj z njimi organizirali fotografski natečaj. Vsak ve, da se danes z različnimi programi in funkcijami fotoaparata lahko poslika krasna fotografija. Predvidevamo, da bi bilo to odlično za vse, ki imajo vsaj kanček želje po fotografiranju narave. Najlepše fotografije bi tako kot najlepše spise in zgodbice objavili na spletu in poleg reklamiranja obrške poti delali reklamo tudi fotografu.



Slika 5: Fotografski natečaj.
(Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)

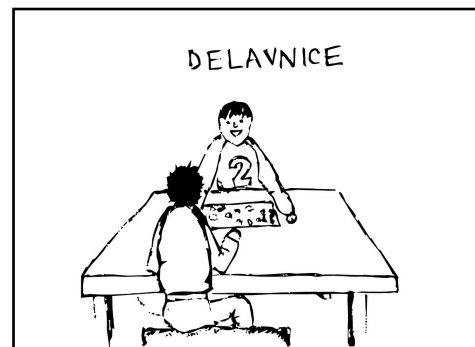
4.10.16 Izdelava spominkov

Kot že vsi vemo, članice Društva kmečkih žena Dragatuš ob pomembnejših pohodih po Grajski-gozdni učni poti rade pohodnikom podarijo kakšno darilce v spomin na pohod. Zato bi lahko mi ljudem odprli pot do domišljije. V povezavi z DKŽ Dragatuš in TIC Črnomelj bi razpisali nekakšno tekmovanje oz. natečaj za naj spominek. Na njem bi sodelujoči izdelovali domiselne spominke, ki se jim zdijo primerni za darilo pohodnikom na poti. Tako bi še dodatno povečali interes pri ljudeh za GUP Obrh. Sodelujoči na natečaju, bi izdelovali spominke, ki bi bili povezani s potjo, ali z Belo krajino, lahko pa kar s Slovenijo. Pustili bi jim svobodne roke tudi v zvezi s tehniko izdelave. Tekmovalci bi izdelovali obeske, kipce ... oziroma kakršen koli manjši spominek, ki si ga izmislijo in ki bi ga pohodniki lahko odnesli domov. Po zaključenem natečaju bi izbrali najboljše spominke ter jih nagradili z zanimivimi in praktičnimi nagradami. Izdelovalec naj spominka bi za nagrado dobil zastonj voden pohod po poti. Najboljšo idejo za spominek bi uporabili in izdelali več takšnih spominkov, ki bi jih nato razdelili oziroma prodali pohodnikom na pohodnih po GUP Obrh. Natečaj bi

izvedli na sami poti, da bi sodelujoči lahko dobili kakšno dobro idejo v mirni naravi na poti. Lahko bi ustvarjali ob izviru, ali pa na urejenih površinah ob poti.

4.10.17 Delavnice

Kot smo že velikokrat omenili, mislimo, da je pot potrebno približati predvsem mlajšim generacijam. Zato smo menili, da bi morali poleg poti predstaviti še kakšne delavnice, ki bi še dodatno razvedrile obiskovalce. Lahko bi recimo organizirali dnevna druženja med mladimi in tako bi odkrivali in sklepali nova poznanstva ter se zabavali. Pod drevesi na skalnjaku v senci bi našli zabavo za tiste, ki imajo radi namizne igre, kot so recimo človek ne jezi se, karte, šah ... za tiste, ki pa se res radi nasmejijo do solza, bi lahko igrali skoraj vsem poznano igro Twister, kjer lahko vidimo smešne poze in zapletanja nog in rok. Zagotovo bi se za vsakogar našlo nekaj tistega, v čem bi otrok užival. Srečanja bi vodili animatorji prostovoljci, ki bi poskrbeli za dobro varstvo otrok, tako da starši ne bi rabili biti v skrbeh, medtem ko bi sami služili denar. V bližini poti se prav tako nahaja čebelnjak, ki bi ga lahko otroci poslikali po svoji volji. In ko smo že pri ustvarjalnosti, zanimivo bi bilo, če bi pri Pustem Petru oz. sploh ni nujno, da se delavnica dogaja na tej točki, izdelovali zvonce iz lončkov. Namreč tu najdemo manjše zvonove in v tradiciji je, da vsak, ki pride mimo, pozvoni in si nekaj zaželi. Za tiste, ki se radi ukvarjajo z botaniko, bi lahko organizirali izdelovanje herbarijev. Na poti in v njeni okolici se nahaja veliko travniškega rastlinstva. To delavnico bi lahko vodila naša učiteljica naravoslovja gospa Jožica Medvešek Grobovšek. Na poti najdemo tudi kakšno preprosto, a zdravilno rastlino, primerno za čaj, ki so ga naše babice včasih kuhale. Ko smo že pri kuhanju, bi lahko recimo v obrški domačiji predstavljali kuho žgancev ali pa peko kruha, skratka nekaj iz preprostih, starih časov, ko jim je bila glavna hrana kruh in močnik. Ponudili bi tudi zeliščni čaj. Naslednja delavnica bi bila Življenje nekoč, v kateri bi članice DKŽ Dragatuš ob izviru Obrščica predstavile pranje perila kot je bilo nekoč. Prikazale bi tudi košnjo na star način. Zelo dobra se nam zdi tudi delavnica, ki bi jo lahko organizirala naša učiteljica tehnične vzgoje Silva Nagode. Na tej delavnici bi izdelovali makete srednjeveškega gradu Turn, ščite in sablje. Otroci bi uživali v izdelavi srednjeveške opreme, ob tem pa bi se veliko naučili. Za učence, ki bi pot obiskali ob naravoslovnem dnevu bi prav tako lahko pripravili kakšno zanimivo delavnico. Recimo ob izviru Obrščice, Kotla in Sel bi vzeli vzorec vode in ga nato primerjali med sabo. Pri tem bi sodelovala učiteljica naravoslovja gospa Jožica Medvešek Grobovšek, ki se najbolje spozna na te stvari. Na delavnicah kot so recimo Življenje včasih in peka kruha in drugih dobrot v obrški domačiji, bi obiskovalci tudi sami poskusili zamesiti kruh ali pa bi v roke vzeli staro koso in poskusili pokositi delček travnika. Delavnice bi seveda prilagajali vremenu in letnemu času primerno.

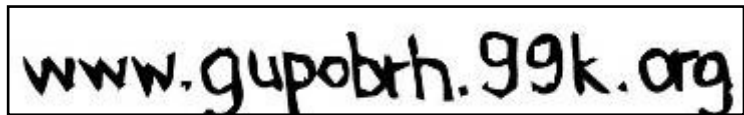


Slika 6: Delavnice.
(Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)

4.10.17 Spletna stran

Po pregledu in analizi anket ter med pogovorom z gospodom Žalcem, gospodom Jesihom in gospo Ivanšek, smo ugotovili, da Grajska-gozdna učna pot Obrh vseeno ni tako prepoznavna v Beli krajini, sploh pa ne v celotni Sloveniji. Sicer smo se že prej odločili, da naredimo spletno stran, a po pogovorih z bolj izkušenimi, smo bili prepričani, da je izdelava spletne strani odlična ideja. Na TIC-u Črnomelj smo se prav tako pozanimali o spletni strani in ne samo, da se jim je, kot smo že povedali, ideja zdela odlična, so se pripravljene povezati z nami in pod njihovim okriljem bo naša spletna stran končno pokukala na svetlo. Spletno stran smo izdelali in oblikovali sami, nato pa se bomo povezali na njihov strežnik, saj menimo, da bi tako več ljudi podrobneje izvedelo o GUP Obrh, saj ljudje najprej pogledajo na turistične centre. Ta spletna stran bi pripomogla k boljšemu prepoznavanju tega dela Slovenije in mogoče bi se ljudje odločili, da enkrat obišejo to kratko, krožno pot, ki je namenjena vsem. Na njej smo predstavili posamezne točke in zanimivosti na poti, prav tako dogajanja na njej; se pravi datume pomembnejših dogodkov, kot so pohodi, čistilne akcije, opisali smo pohode, ki so se že zgodili, da bodo ljudje imeli predstavo o tem, kako kaj poteka. Dodali smo še kontakte, na katere se lahko obiskovali obrnejo. Na spletni strani ne bo manjkala niti naša raziskovalna naloga. Obiščete jo lahko na začasni spletni strani www.gupobrh.99k.org.

Kasneje bomo vzpostavili povezavo s TIC Črnomelj.



Slika 7: Naslov spletne strani.
(Naslikala: Špela Šuštarčič, 10. 4. 2010.)

4.10.18 Zloženka

Skozi naše raziskovanje nam je na misel vedno padla kakšna ideja in smo jo zapisali. Ideje in naše predloge za izboljšavo ter večje zanimanje zanjo smo obširneje opisali in obrazložili v GUP Obrh jutri. Odločili smo se, da svoje predloge predstavimo v obliki risbe, zato smo nekaj pomembnejših predlogov tudi narisali. V zloženko (glej Prilogo 3) smo tako vključili postavitev večjih klopi in košev, bolj obširnih tabel z opisi točk in bolj vidne orientacijske table. Prav tako smo narisali organizacijo delavnic, omenili smo jih sicer le nekaj. Te pa so: izvajanje športnih iger na polju ter namizne igre. Odlična ideja je bila organizacija raznih natečajev, kot so likovni, literarni in fotografski, ki bi jih lahko izvajali v okolici. Zato smo tudi te vključili v našo zloženko. Pod vsako risbo smo pridali kratek opis, ki res jedrnato pove, za kaj se gre. Zloženke bi lahko delili ob pomembnejših pohodih in tako ljudem sporočili, da imamo v načrtu izboljšavo poti in še nekatere spremembe. Mogoče bi jih tako bolj pritegnili k ogledu in jih privabili na udeležbo k delavnicam. Na zadnjo stran zloženke smo pripisali kontakte, prek katerih lahko pridejo do zelenih podatkov. Na prvi strani pa je tudi spletni naslov strani o GUP Obrh. Če imajo tudi oni kakšne predloge oz. želijo izraziti svoje mnenje ter komentarje, lahko kontaktirajo nas ali koga izmed glavnih, ki delujejo na poti in so najbolj v stiku z njo.

5 RAZPRAVA

Na začetku raziskovanja smo si zastavili nekaj hipotez o poti. V tem delu naloge bomo hipoteze, ki smo si jih zastavili ob pričetku našega raziskovalnega dela, ovrgli oz. potrdili. Bolj na široko bomo predstavili naša spoznanja in predloge, ki so nam jih predlagali pohodniki, učenci in ostali povezani z GUP Obrh. Nekatere predloge smo zapisali tudi sami.

Hipotezo 1 (*Na GUP Obrh je premalo klopi in košev za smeti.*) smo potrdili. Grajsko-gozdno učno pot smo že velikokrat prehodili s šolo in še vedno se dobro spomnimo, kako smo se učenci kar naprej pritoževali nad klopmi, saj ob postanku nismo imeli kam sesti. Ko pa smo raziskovalci sami prehodili pot v namen raziskovalne naloge, smo ugotovili, da na njej poleg klopi ni niti košev za smeti. Že takrat so se nam po glavi porajale ideje za izboljšanje celotne poti, med njimi tudi postavitev novih klopi in košev. Da bi se prepričali, če tudi ostali menijo, da je na GUP Obrh premalo klopi, smo na tradicionalnem decembrskem pohodu pohodnike povprašali o njihovem mnenju. Izmed 60 pohodnikov, se jih je kar 25, kar zadošča 60 % vseh pohodnikov, strinjalo z nami, da je na poti resnično premalo klopi in košev. Tudi učenci Osnovne šole Komandanta Staneta Dragatuš imajo takšno mnenje. Tudi tokrat je bilo enakega mnenja kot mi 60 % vseh učencev. Pohodniki so nam povedali, da sami na pohodu niti niso bili pozorni na število košev ob poti, saj smeti vedno pospravijo v nahrbtnike in jih na koncu poti ali doma vržejo v koš. S takšnim ravnanjem se tudi sami strinjamo, a vseeno bi bilo dobro, da je ob poti postavljenih nekaj košev, saj se vedno najde kdo, ki odpadke raje vrže v naravo, kot pa da bi jih spravil v nahrbtnik. Če pa bi bilo ob poti postavljenih več košev za smeti, bi bilo odpadkov v naravi zagotovo manj. S postavitvijo novih košev bi obenem zmanjšali onesnaženost narave in tudi ljudje, ki skrbijo za pot, bi imeli manj dela s pobiranjem odpadkov ob in na poti. Le-te bi lahko izdelali iz kakšne lahke kovine, na primer iz aluminija, in ne iz lesa, ki bi po nekaj letih sprstel. Tako bi bili novi koši za smeti bolj vzdržljivi in več časa primerni za uporabo. Drži pa, da so aluminijevi koši dražji od lesenih, a če pogledamo na daljši rok uporabe, se tudi bolj splača enkrat kupiti kovinske, ki zdržijo kar nekaj let, kot pa lesene, ki bi jih morali menjavati vsako leto ali dve. In če se še malo osredotočimo na klopi, ugotovimo, da bi bile te na poti še bolj potrebne. Na vsaki poti so ob postajališčih urejene poti, da se ljudje lahko usedejo, pomalicaajo, malo poklepetajo in nato nadaljujejo s hojo. Ob Grajski-gozdni učni poti Obrh pa ni urejenih klopi, ki bi bile še primerne za sedenje. Nekaj klopi sicer je, a so v večini že vse sprstele in zato so tudi neprimerne za sedenje. Nato pa smo na pohodu med drugim opazovali tudi starost pohodnikov in ugotovili, da se takšnih tradicionalnih pohodov, kot je bil decembrski, v večini udeležujejo le starejši ljudje. Čeprav so mnogi izmed njih navajeni tudi daljših pohodov, je med njimi zagotovo kdo, ki ni v tako dobri kondicijski pripravljenosti. Zato bi bilo že zaradi starejših ljudi dobro ob poti postaviti kakšno klopco. Prepričani smo, da bi se le-teh razveselili tudi mlajši pohodniki in bi se z veseljem po kakšni neprekinjeni uri hoje usedli nanjo ter si malce oddahnili. S klopmi bi enostavno in hitro popestrili pot, saj bi jih izdelali iz bolj trpežnega lesa, lahko pa bi bile kakšnih nenavadnih oblik – a ne ravno tako nenavadnih, da ljudje ne bi vedeli, kako se nanje pravilno uvesti – obenem pa bi se lahko poigrali tudi z barvami. S takšnimi podrobnostmi bi pot le še pridobivala ugled in privabljala več turistov iz raznih krajev. Z rezultati anket in takšnim razmišljanjem smo torej ugotovili, da smo na začetku

pravilno predvidevali in da se na GUP Obrh resnično nahaja premalo klopi in košev za smeti.

Z našo drugo hipotezo smo ugotavljali, ali se *pohodnikom zdi pot premalo urejena*. To hipotezo smo ovrgli. Ko smo pohodnike povprašali za njihovo mnenje o videzu poti, se nobenemu pohodniku tradicionalnega decembrskega pohoda ni zdelo, da je pot premalo urejena. Vsi ti pohodniki so pot že večkrat prehodili, zato lahko rečemo, da je njihovo mnenje realno. Sami smo sicer predvidevali, da bodo menili drugače, a naša predvidevanja so se izkazala za napačna. Pohodniki so imeli o poti sama pozitivna mnenja in nobeden ni niti pomislil, da mu kaj glede urejenosti poti ne bi odgovarjalo. Pojasnili so nam svoje odgovore in podali naslednje odgovore: sama pot ni prenaporna in predolga, je krožna, všeč nam je zaradi lepe narave in podobno. Kljub dobrim stranem poti smo mi na poti vseeno našli kar nekaj pomanjkljivosti, zaradi katerih se nam pot zdi premalo urejena. Bila bi veliko lepša in boljša, če bi te pomanjkljivosti popravili. S pohodniki so se strinjali tudi učenci Osnovne šole Komandanta Staneta Dragatuš. Teh je bilo le 6 takšnega mnenja kot mi. Glede sprehajalne steze so bili pohodniki prav tako mnenja, da je dobro urejena. Raziskovalci smo skupaj zbrali naše predloge za izboljšanje urejenosti Grajske-gozdne učne poti Obrh in jih podali v anketi pohodnikom na decembrskem pohodu. V večini bi pohodniki odstranili odvečno vejevje in rastlinje na poti, nekaj pohodnikov bi pot posulo s peskom in jo tako bolj poravnalo ali pa bi postavili nove ograje, kjer je to potrebno, in tako pot bolj zavarovali. Nekateri pohodniki menijo, da je narava sama najlepša taka, kot je, a naše mnenje je, da je za varnost na poti res potrebno poskrbeti, čeprav pot ni preveč težavna. Ljudje gredo navadno na pohod zaradi sebe in ne zato, ker je nekdo drug rekel, da moramo iti. Torej so pohodniki prišli na pohod uživati in ne iskati slabe lastnosti poti, zato tudi predvidevamo, da so bili njihovi odgovori polni dobrih komentarjev. Če pa bi pohodnike pred pohodom posebej opozorili, da morajo biti pozorni na napake, bi mogoče našli tudi kakšno nepravilnost več kot mi. Mogoče bi bilo dobro kdaj izvesti tudi kakšno tako anketo, saj bi nas pohodniki zagotovo opozorili na pomembne napake. Menimo, da so učenci tako pozitivnega mnenja zato, ker se mladi na šolskem pohodu navadno ne preveč ozirajo na urejenost poti in na razne pomanjkljivosti, ki bi nam kot starejšim hitro »padle v oko«. Večina učencev gre na pohod zato, da se bodo imeli lepo in zabavno, da bodo lahko več časa klepetali s sošolci, kot lahko to med urami ipd. Čeprav to ne pomeni, da učenci na pohodu ničesar ne opazujejo in ne delajo. Ko gremo na pohod, vseeno vemo, kakšna je bila pot, po kateri smo se sprehajali. Navadno nam ni prijetno hoditi po blatu ali po zelo ostrih kamnih, tako da vedno znamo povedati po kakšni poti smo hodili. Tako učencem, kot tudi pohodnikom se je Grajska-gozdna učna pot Obrh zdelo dobro urejena in zato smo tudi ovrgli našo hipotezo.

Hipotezo 3, *GUP Obrh ni dovolj vidno označena*, smo prav tako ovrgli, kajti kar 49 (81,7 %) pohodnikov meni, da je pot dobro in vidno označena, le 11 (18,3 %) pa jih je mnenja, da to ni res. Pohodniki menijo, da je na poti dovolj oznak, naše mnenje pa je drugačno. Ko smo skupaj kar nekajkrat prehodili pot, smo se prvič skoraj izgubili. Čeprav smo ravno takrat dobili idejo, kako na pot privabiti več obiskovalcev, saj nas je pot pripeljala do steljnikov malo izven poti, kjer bi lahko prirejali kakšne igre. Zagotovo je pot za tiste, ki so pot že večkrat prehodili, mala malica, saj jo dobro poznajo in zato tudi menijo, da je pot dobro označena. Za neizkušene pohodnike pa je pot lahko pravi labirint, v katerem se lahko dokaj hitro izgubijo. Zato je naš predlog postavitev večjih orientacijskih tabel, ob katerih nikakor ne bi mogli zaiti s poti. Res pa je, da tudi vidne

orientacijske table ne pomagajo, če niso postavljene na pravem mestu. Zato bomo ob postavitvi novih tabel opozorili tudi na to. Prav tako pa je naš predlog tudi postavitve tabel z zanimivi opisi točk in opisi zanimivosti ob poti. Tudi učence smo povprašali o njihovem mnenju glede označenosti GUP Obrh. Med njimi jih 50 % meni, da je pot srednje dobro označena, 45 % pa jih meni, da je dobro označena. To pomeni, da večina učencev ni popolnoma zadovoljna z označenostjo poti in da je glede tega po njihovem mnenju potrebno še nekaj storiti. Čeprav so se več kot polovici učencev (52,5 %) kaŕipot ob poti zdeli zanimivi. Predvidevamo, da jim je na trenutnih kaŕipotih zanimiv predvsem logotip GUP Obrh, zaradi neobičajne postavitve črk. Drugače pa se nam kaŕipot ne zdijo nič posebnega in niso preveč zanimivi. V GUP Obrh jutri smo predstavili nekaj naših predlogov, kako bi kaŕipote naredili bolj inovativne in zanimive za pohodnike. Pobarvali bi jih s prijetno barvo, ki ne bi bila preveč vpadljiva, a vseeno opazna. Naredili bi večje table, ki pa bi v osnovi vseeno ostale takšne, kot so trenutne. Pri postavitvi le-teh bomo pazili, da bomo ob razcepitvi poti postavili tablo tako, da pohodniki ne bodo v dvomih, v katero smer morajo zaviti. To so naši predlogi, kako dovolj dobro označiti pot, da se pohodnik, ki poti ne pozna, ne bi mogel izgubiti.

Ko smo si na začetku raziskovanja zadali četrto hipotezo, *Učenci OŠ Dragatuš so pripravljene pomagati pri čiščenju poti*, smo bili skoraj prepričani, da bomo to hipotezo potrdili. Da bi se o tem še res prepričali, smo za njih sestavili anketo, v katerem je bilo tudi vprašanje, ali bi bili pripravljene pomagati pri čiščenju poti. A naši učenci so nas presenetili in zato smo to hipotezo ovrgli. Pri analizi ankete za učence smo namreč spoznali, da glede na odgovore, jih več kot ena polovica, natančneje 57,5 % ne bi bilo pripravljeno ponuditi roko za pomoč pri čiščenju. Zgleda, da niso pripravljene darovati nekaj ur svojega časa mesečno oz. niti ne mesečno, temveč letno, za čistilne akcije. Niti pomislijo ne, da s tem nič ne »škodijo« samim sebi, kajti nekajurni sprehod na svežem zraku in druženje s sovrstniki je lahko prav zdravo in sploh zabavno. Če bolje razmislimo, nas to, da so učenci tako nepripravljene ponuditi pomoč drugemu, skoraj ne preseneča. V današnjih časih otroci razmišljajo zelo napredno – v določeni smeri. In zgleda, da varovanje okolja ni ta smer. Seveda to ne velja za vse učence, malo več kot 40 % anketiranih ne bi nič imelo proti, če bi si malo umazali roke in pobrali kakšen papirček. Zelo veseli smo bili tega deleža, ki očitno ve, kaj pomeni ohranjanje čistega okolja. Na naši šoli bi morali predvsem motivirati učence in jim malo osveŕiti spomin, kako moramo ravnati z naravo, ker nam bo slej ko prej to naše uničevanje povrnila. Œe zdaj lahko opazimo, kako se narava vse bolj drastično spreminja in resno moramo svoja dejanja omiliti in poskusiti nov, okolju bolj prijazen način ŕivljenja, drugače se bo Zemlja res spremenila v ogromen kup smetja, ki mu ni videti konca. Kot pravijo stari reki: Na mladih stoji svet. To je res in če hočemo še ŕiveti na tem planetu, moramo mlade, tako rekoč naše sovrstnike, pritegniti k prispevanju za boljše okolje. Najti moramo način, kako jih prepričati v to, in se potruditi, da bodo razumeli, čemu vse to pridiganje o onesnaŕevanju. Ta način pa je zagotovo kar teŕko najti. Vendar mi vemo, da lahko to vsaj delno popravimo, saj smo se z raziskovanjem o poti veliko naučili, ne samo o poti, ampak smo razširili tudi naše splošno vedenje. Mogoče otroci sploh niso največji problem, ampak starši. Tudi reklo »Jabolko ne pade daleč od drevesa.« drŕi. In če le malo pomislimo, ugotovimo, da je to tudi logično. Otroci, čigar starši ne bodo okoljevarstveno ozavešeni, seveda ne bodo šli po drugačnih stopinjah, ampak bodo v največjih primerih stopicali za njimi. Navadno se starši in otroci razlikujejo v svojem mišljenju, recimo glede oblek ali kakšne bolj osebne stvari. Glede poglavitnih stvari, ki se jim pravi značaj ter vse, kar sodi zraven, pa otroci pogosto pridobijo od staršev. In

ravno to je problem. Začeti bi morali pri starših in jim pokazati drugačno luč sveta, ki vodi k boljšemu in bolj zdravemu življenju. Mislimo, da bi bil najboljši način, kako poklicati starše in otroke k sodelovanju, ta, da nalepimo letake po različnih krajih in bi mogoče tako priklicali nekaj družin k sodelovanju. Vse več je treba promovirati glede onesnaževanja narave in verjetno bi se ljudje zavedli, kaj delajo narobe in kaj bi že pri sebi, kot posameznik, naredili za to. Druge poti, kot ta, da ljudem vzpodbudimo zavest, kaj se dogaja v naši naravi, skoraj ni, zato se moramo potruditi, da premagamo človeško trmo in »sebičnost« ter omogočimo generacijam za nami prijetno življenje na Zemlji.

Naslednjo hipotezo, *Pohodniki ter učenci menijo, da je pot zelo zanimiva (glede kulturnih in naravnih znamenitosti)*, potrjujemo. Obe generaciji – tako starejši pohodniki, kot tudi naši učenci, se pravi mlajši pohodniki – se v večini strinjajo, da je pot zanimiva. Tudi med pogovorom z gozdarjem Leonom Žalcem smo spoznali, da ljudje ne obiskujejo poti samo zaradi njene zanimive zgodovine in lepe okolice, temveč predvsem zaradi tega, ker ljudje vse več dajejo na zdravje in gredo raje na krajši nedeljski pohod ter tako koristno izkoristijo prosti čas, kot pa da celo dopoldne oz. popoldne sedijo pred televizijo in ne vedo, »kam sami s sabo«. Najbolj zanimiva, kot zgodovinsko pomembna, je Francoska jama; že samo ime Francoska jama je privlačno, za tem pa se skriva tudi zgodovina, ki sega vse v Napoleonov čas. Tudi drugi deli poti, kot recimo Grad Turn, Pusti Peter in drugi, so zgodovinsko in kulturno pomembni za tako majhno okolico in so s tem še bolj zanimivi. V pogovoru z gospodom Antonom Jesihom, ki ima v lasti Obrško domačijo, ki jo lahko obiščemo po prehojeni poti v spomladanskem in poletnem času, smo prav tako spoznali, kaj vse še pritegne pohodnike na poti oz. v njeni okolici. Ker je gospod Jesih sam uredil domačijo, kjer si lahko ogledamo razne predmete in fotografije iz starih časov, ki nam prikazujejo življenje nekoč, se ljudje, kot nam je sam povedal, radi ustavijo pri njegovi domačiji in si jo ogledajo. Najbolj jih fascinirajo ravno stari predmeti, ki so se ohranili vse do danes. Zanimive so jim predvsem stare skrinje, ki so stare preko 500 let. Sam je predlagal, da bi bila pot še bolj zanimiva, če bi obnovili določene dele, kot so grad, ki je bil včasih pomembna rimska postojanka in mnoge jame na poti, ki bi jih lahko uredili za ogled. Tudi sami se strinjamo s predlogi, ki sta nam jih podala gospod Žalec in gospod Jesih. Glede na rezultate ankete smo ugotovili, da se predvsem starejšim zdi pot zanimivejša, saj so (večina pohodnikov je bilo starejših) vsi obkrožili pritrdilni odgovor, kar je dokaz, kako različno dandanes razmišljajo generacije. Menimo, da se mora pot razvijati vzporedno s časom in tako moramo upoštevati oz. se približati mišljenju ljudi danes, a kljub temu ohraniti tisto prvotno zamisel o poti. Torej, odkriti moramo še kakšno zanimivost o poti, ki bi lahko prišla na plan in se predstavila javnosti. Prepričani smo, da je teh zanimivosti na obrški poti še kar nekaj. Na pot bi veliko ljudi privabili tudi z raznimi delavnicami, kjer bi lahko spoznavali nove stvari, ustvarjali ter našli nov način zabave. Mislili smo na primer organizacijo delavnic v Obrški domačiji, tudi gospod Anton Jesih je privolil, da bi lahko sodeloval pri delavnicah; lahko bi se organizirala srečanja malih navihančkov in bi na širnih poljih izvajali športne dejavnosti (nogomet, badminton, kriket ...), tiste malce bolj sposobne in ustvarjalne s čopičem pa bi posedli na najlepše dele poti, da bi ovekovečili svoje edinstvene poglede na pot. Blizu poti se nahaja tudi manjši čebelnjak, ki bi ga lahko otroci pobarvali s pisanimi barvami in pustili svoj pečat na čebeljih panjih. Če malce bolj pobrskamo med ljudmi, lahko najdemo tudi odlične fotografe, ki bi s svojimi fotografijami propagirali lepote te kratke, a zanimive poti, najboljše fotografije bi bile lahko objavljene na spletni strani, skratka toliko, da bi malčki pa tudi malo starejši recimo med počitnicami pod vodstvom

animatorjev preživljali prosti čas, medtem ko bi starši v službah služili denar. Tako bi pot postala bolj zanimiva tudi za mlajše generacije, ker, kot smo opazili v anketi s tradicionalnega decembrskega pohoda, večinoma pot obiskujejo starejši ljudje. Tudi za dobro počutje in zadovoljstvo starejših je treba poskrbeti. Za njih bi pripravili malo resnejše teme, ob katerih bi se prav tako kaj novega naučili. Tisti, ki se prav nič ne bojijo čebelic, bi se jim lahko popolnoma približali in pobljže ugledali njihov svet ter spoznali, da so te drobne živali izredno pomembne in nepogrešljive za nas. Mnogi verjetno sploh ne pomislijo, da lahko pot izkoristimo za veliko gibanja. Lahko se lotimo teka, kolesarjenja, trimčkanja s prijatelji ali pa izkoristimo lepo vreme in prost dan za navaden sprehod z družino. Lahko pa jo prehodimo kar s svojim ljubljjenčkom, skratka možnosti je veliko. Organizirali bi lahko orientacijske pohode, ki bi potekali na in v okolici poti, zraven pa bi udeleženci dobili naloge, ki jih morajo rešiti. Naloge bi reševali v zvezi s potjo in bi se lepo znašli že, če bi samo malce pokukali na table z opisi. Osvežili bi jim spomin na čase, ko so sami sedeli v šolski klopi, seveda če niso toliko stari, da še vedno sedijo v šoli in bedijo pozno v noč samo zato, da bi se jim snov, ki jo pišejo naslednji dan, vtisnila v spomin. Preizkusili bi se v orientaciji in spoznali, če se sploh še orientirajo v naravi, ter se pri tem neizmerno zabavali. Torej, če na kratko povzamemo, kar smo se naučili iz raziskovanja, lahko potrdimo, da je pot zanimiva za obiskovalce, a bi bilo potrebno še razmisliti o delavnicah, s katerimi bi na pot privabili tudi mlajše generacije.

Glede na našo zadnjo – šesto hipotezo, smo ugotavljali, če je *GUP Obrh drugod po Beli krajini in Sloveniji dobro prepoznavna*. Ugotovili smo, da ta trditev ne drži, zato smo to hipotezo ovrgli. Na samem začetku raziskovanja smo sicer menili, da pot je prepoznavna, vsaj v Beli krajini, a smo skozi celotno raziskovanje postajali vse bolj prepričani, da to ne drži. Za svoje mnenje smo o prepoznavnosti poti povprašali tudi učence Osnovne šole Komandanta Staneta Dragatuš in 70 % učencev je bilo mnenja, da je pot premalo prepoznavna v Beli krajini. Na TIC-u Črnomelj so nam v pogovoru povedali, da je glavni problem belokranjskih poti promocija. Svetovali so, da je pot potrebno predstaviti preko različnih medijev (televizija, radio, časopis ...). Raziskovalci smo skupaj zbrali naše predloge in jih v anketah podali tudi anketiranim učencem naše šole in pohodnikom tradicionalnega decembrskega pohoda. Slednjih je največ predlagalo izboljšavo prepoznavnosti s pomočjo reklamnih tabel in internetne strani. Zelo podobnega mnenja pa so bili tudi učenci. Eden izmed razlogov, zakaj smo izdelali internetno stran, je bil tudi ta, da so se učenci in pohodniki strinjali s predlogom in prav tako tudi štirje sogovorniki v pogovoru (Mira Garantini, Anton Jesih, Leon Žalec ter TIC Črnomelj). Menimo, da smo in bomo tako le še povečali turizem v Beli krajini in pot naredili bolj prepoznavno. Internetna stran je bil torej eden izmed naših predlogov za izboljšanje prepoznavnosti Grajske-gozdne učne poti Obrh tudi drugod po Sloveniji, ki smo ga tudi uresničili. Tudi sami smo mnenja, da je za dober turizem dandanes najpomembnejša prepoznavnost objekta po celi Sloveniji in ne samo v kraju, kjer le-ta stoji. Prepoznavnost poti bi lahko izboljšali tudi s postavitvijo reklamnih tabel in plakatov ter tako, da bi redno obveščali bralce prek časopisov, Vašega kanala ter prek RIC-a. Zelo dober predlog pa so nam podali tudi pohodniki sami, in sicer postavitev table GUP Obrh poleg table za Obrh. Ideja se nam je zdela odlična in jo bomo posredovali naprej, tako da smo prepričani, da bo kmalu ob tabli Obrh stala nova tabla. Eden izmed naših predlogov za izboljšanje poti je bil tudi predstavitev GUP Obrh skozi likovni, literarni in fotografski natečaj. Tako bi prepoznavnost poti in Bele krajine razširili med učence slovenskih osnovnih šol (mogoče tudi srednjih) in obenem

vzpodbujali mlade nadarjene učence k razvijanju njihovega talenta. Ko pa smo na tradicionalnem decembrskem pohodu delili ankete, smo srečali tudi nekaj državljanov drugih držav (Angležev in Hrvatov). To pomeni, da domačini že vabijo na pohod ljudi, ki jih poznajo tudi od drugod in za katere vedo, da bi bili pripravljeni priti. Verjetno za začetek turistične obiskanosti največ naredijo ravno domačini, ki prvi širijo svojo posebnost med ljudi. Eden izmed vzrokov za slabo prepoznavnost Grajske-gozdne učne poti Obrh v Sloveniji pa je zagotovo tudi sama lega poti. Bela krajina je dokaj oddaljena od drugih krajev in ljudje mogoče tudi zato ne tako pogosto zahajajo k nam. Kljub temu da velja za izredno lepo deželo, ki v sebi skriva veliko ohranjene naravne dediščine, se manj ljudi odloča za njen ogled. Ljudi pa lahko prepričamo le z dobro promocijo in če bi bili dovolj prepričljivi, bi se z leti tudi prepoznavnost GUP Obrh povečala. Če bo kdo takrat ugotavljal, ali bodo našo hipotezo potrdili ali ovrgli, bi jo takrat najverjetneje potrdili. A za sedaj bo naše stanje prepoznavnosti Grajske-gozdne učne poti ostalo takšno, kot je, in naša hipoteza bo ostala ovržena.

6 SKLEPI

Prvi korak, ki smo ga naredili v raziskovalni nalogi, je bil, da smo zbrali vso literaturo o poti, ki so jo že napisali. Ker le-te ni bilo veliko, smo se odpravili na teren. Najprej smo skupaj prehodili celotno pot, da bi izvedeli, kakšno je njeno stanje. Ob opazovanju narave so se nam porajale številne ideje, kaj vse bi lahko še naredili, da bi bila pot bolj privlačna za obiskovalce. Našli smo kar nekaj pomanjkljivosti na poti. Da bi izvedeli, če imajo tudi drugi takšno mnenje, smo sestavili anketni vprašalnik za pohodnike in v njem med drugim podali tudi naše predloge za izboljšanje podobe.

Nato smo naredili intervju z gospo Miro Garantini, saj je ona že veliko pisala o poti in ima največ podatkov o njej. Izvedeli smo, na kakšen način oni skrbijo za pot in kdo ima največ zaslug pri njeni urejenosti ter izgledu. Predstavila nam je začetke ukvarjanja s potjo in načrte za prihodnost o poti, ki jih nameravajo izvesti DKŽ Dragatuš ter ostali sodelujoči pri urejanju poti. V načrtih imajo ureditev in izboljšanje nekaterih delov le-te, a bodo ti z njihove strani morali še malo počakati, saj jim trenutno primanjkuje sredstev.

Decembra je Društvo kmečkih žena Dragatuš organiziralo pohod po Grajski-gozdni učni poti in zato smo izkoristili priložnost ter šestdesetim pohodnikom razdelili anketne vprašalnike, ki smo jih sestavili že po našem prvem ogledu poti. V analizi anket smo ugotovili, da so se pohodniki večinoma strinjali z nami glede pomanjkljivosti, podali pa so nam tudi svoje predloge, kako bi oni pot naredili boljšo in bolj prepoznavno v Sloveniji. Podali so nam naslednje predloge: oglaševanje prek televizije in časopisov, spletne strani, postavitve reklamnih tabel, pogostejša izdaja zloženek ... Zelo veseli smo bili odličnega predloga, ki je bil postavitve dodatne table GUP Obrh ob tabli Obrh. S to tablo bi pokazali, da se tam nahaja pot, za katero mnogi ljudje sploh ne vedo. Ker je tukaj dovolj prometna cesta, bi ljudje tablo opazili in bi se mogoče kdaj ustavili v Obrhu ter se sprehodili po poti. Prav tako kot mi, so tudi pohodniki ob hoji opazili odvečno vejevje, redke smeti ob poti, pa tudi mnoge neurejene gozdne površine. Motile so jih tudi strohnele klopi in ograje. Sami so nam predlagali posutje poti s peskom.

Želeli smo izvedeti tudi nekaj več o poti s strani gozdarja, zato smo se odločili izvesti pogovor z gozdarjem, ki vodi pohode z učenci naše šole. To je gospod Leon Žalec. Tako smo dobili odgovore s strani osebe, ki je obenem gozdar in vodič. Preko mirnega pogovora smo izvedeli, da je njegova naloga in naloga drugih gozdarjev na tem območju predvsem urejanje gozda in ob vlogi vodiča tudi predstavitev poti in gozda vodeni skupini. Povedal nam je, da število skupinskih ogledov ni veliko, a počasi narašča. Glede Grajske-gozdne učne poti Obrh se mu zdi potrebna predvsem večja promocija.

V neposredni bližini poti se nahaja Obrška domačija, ki pa ni vključena v samo pot. Naslednji pogovor, ki smo ga naredili, je bil z lastnikom te domačije – z gospodom Antonom Jesihom. V večini nam je predstavil domačijo in svoj način promoviranja ter samo ureditev domačije. Zatem pa nam je podal nekaj svojih predlogov glede izboljšanja poti: njeno razširitev in predstavitev ostalih zanimivosti v okolici poti (zidanice, številne jame, rimska postojanka ...). Ker Obrška domačija ni vključena v pot, bi jo v prihodnosti radi priključili.

Povezali smo se z učiteljico naravoslovja Jožico Medvešek Grobovšek in skupaj organizirali naravoslovni dan za učence od 6. do 9. razreda – pohod po GUP Obrh. Povezali smo se tudi z Leonom Žalcem, ki je vodil pohod. V ta namen smo sestavili nov anketni vprašalnik in ga razdelili učencem, ki so se udeležili pohoda. Mednje smo ankete razdelili zato, da bi videli, kakšno je tudi njihovo mnenje o poti in njihovi predlogi za nove zanimivosti. Iz anketnega vprašalnika smo prišli do ugotovitev, da se tudi mnenja učencev ne veliko razlikujejo od naših ter od mnenj pohodnikov. Če primerjamo rezultate anket pohodnikov in učencev, ugotovimo, da so nam oboji podali predloge za izboljšanje prepoznavnosti poti. Tako pohodnikom, kot tudi učencem se zdi najbolj primeren način postavitve reklamnih tabel, a je veliko več učencev takšnega mnenja kot pohodnikov. Tudi spletna stran se jim zdi dobra izbira za povečanje prepoznavnosti. Če pogledamo v celoti obe anketi, imajo učenci in pohodniki enako mnenje o poti. Najverjetneje bi morali pot bolj približati mladim, preko raznih delavnic, in prepričati več učencev v prostovoljno čiščenje poti, saj nekaj več kot polovica učencev ni pripravljenih pomagati.

Zadnje terensko delo, ki smo ga opravili v okviru raziskovalne naloge, je bil pogovor z vodjo TIC-a Črnomelj, z gospo Lidijo Ivanšek. Če izluščimo bistvo pogovora, lahko rečemo, da smo izvedeli, da GUP Obrh spada v zlato sredino obiskanosti belokranjskih poti. Poudarili so predvsem povečanje promocije, ki bi pripomoglo k boljši poti, saj bi bila bolj obiskana, imeli bi več sredstev ... V tem pogovoru je bil naš glavni namen spoznati dejansko stanje turizma na GUP Obrh.

Za izvajanje delavnic na poti ter izdelavo spletne strani smo dobili pritrdilne odgovore s strani gospe Mire Garantini, gozdarja g. Leona Žalca, lastnika Obrške domačije - g. Antona Jesiha ter gospe Lidije Ivanšek. Vsi bi bili pripravljeni pomagati pri organizaciji in prav tako pri izvajanju projekta.

Prišli smo do spoznanja, da bi bilo potrebno predvsem odpraviti pomanjkljivosti na poti in jo bolje promovirati.

Prvo hipotezo, *Na GUP Obrh je premalo klopi in košev za smeti*, smo potrdili. S to trditvijo se sami strinjamo, iz anket pa smo izvedeli, da so takšnega mnenja tudi pohodniki in učenci.

Drugo hipotezo, *Pohodnikom se zdi pot premalo urejena*, smo ovrgli. Odgovor smo dobili, ko smo analizirali ankete za pohodnike na tradicionalnem decembrskem pohodu.

Tudi tretjo hipotezo smo ovrgli (*GUP Obrh ni dovolj vidno označena*). Anketirani pohodniki in učenci se v večini strinjajo, da je na poti dovolj orientacijskih tabel.

Naslednjo hipotezo, *Učenci OŠ Dragatuš so pripravljeni pomagati pri čiščenju poti*, smo prav tako ovrgli, kajti analiza ankete je pokazala, da nekaj več kot polovica učencev ni pripravljena pomagati pri čistilni akciji na poti.

Peto hipotezo, *Pohodniki ter učenci menijo, da je pot zelo zanimiva (glede kulturnih in naravnih znamenitosti)*, smo potrdili. Obe generaciji – tako starejši pohodniki, kot tudi naši učenci, se pravi mlajši – se v večini strinjajo, da je pot zanimiva.

Našo zadnjo hipotezo, *GUP Obrh je drugod po Beli krajini in Sloveniji dobro prepoznavna*, smo ovrgli. Tudi te odgovore smo dobili z analizo anket za učence in pohodnike.

V GUP Obrh jutri smo napisali vse naše predloge, ki so nam prišli na misel skozi raziskovanje in jih podrobno opisali. Najpomembnejši izmed vseh so boljša urejenost poti in večja promocija preko spletne strani, reklamnih tabel, zloženk ... V nadaljnjem bi lahko naslednji raziskovalci naše predloge in izboljšave realizirali in ugotavljali, kako so se obnesle, ter povezavo med TIC Črnomelj, DKŽ Dragatuš in nami. Upamo, da se bodo naša sodelovanja ohranila in se le še bolj utrdila. Naš predlog je, da bi se z novim šolskim letom povezali s fotoklubom Foto klub Črnomelj in z njimi organizirali fotografski natečaj, ki smo ga omenili v GUP Obrh jutri. Prav tako bi se lahko povezali z DPM Metlika, ki vsakoletno organizira tradicionalno enodnevno druženje likovnikov Ex-tempore.

7 POVZETEK

Osnovni namen naše raziskovalne naloge je bil pot predstaviti širši javnosti in tako povečati turizem v Beli krajini. Želeli smo tudi prikazati, kako bi mi in učenci OŠ Dragatuš pripomogli k izboljšanju njene podobe v prihodnosti.

Pri raziskovalni nalogi smo uporabili naslednje metode: metoda abstrakcije, metoda indukcije, metoda sinteze, zgodovinska metoda, metoda anketiranja, terensko delo in ustni viri.

Pri dosedanjem raziskovanju smo dobili več rezultatov:

Po pogovorih z gospo Miro Garantini, gospodom Leonom Žalcem, gospodom Antonom Jesihom in gospo Lidijo Ivanšek smo dobili pritrdilne odgovore za izvajanje delavnic na poti. Vsi bi bili pripravljeni pomagati pri organizaciji in prav tako pri izvajanju projekta. Ker so se vsi strinjali z izdelavo spletne strani, smo se odločili, da jo naredimo. Na njej smo predstavili posamezne točke in zanimivosti na poti, dogajanja na njej ter na kratko opisali naše delo (raziskovalna naloga). Na spletni strani smo objavili tudi kontakte, preko katerih lahko obiskovalci dobijo odgovore na svoja vprašanja. Prav tako pa smo naredili anketna vprašalnika za pohodnike tradicionalnega decembrskega pohoda in učence OŠ Dragatuš. Povprašali smo jih o njihovem mnenju glede poti. Prek pogovorov in anket smo prišli do spoznanja, da bi bilo potrebno predvsem odpraviti določene pomanjkljivosti. Predvsem pa smo vsi enotnega mnenja, da je pot potrebno bolje promovirati.

V ta namen smo izdelali zloženko. Z izdelavo le-te smo želeli s pomočjo slik predstaviti nekatere naše najpomembnejše predloge za izboljšanje GUP Obrh in obenem povečati zanimanje zanjo. Razdelili jo bomo učencem šole in pohodnikom na naslednjem tradicionalnem pohodu.

Prišli smo do sklepa, da bi v prihodnje lahko organizirali nekaj natečajev, kot so: likovni, literarni in fotografski ter natečaj za naj spominek. Tako bi se še bolj povezali z raznimi društvi (DPM Metlika, Foto klub Črnomelj, TIC Črnomelj, DKŽ Dragatuš) in tako v sodelovanju z njimi hitreje prišli do zelenega cilja. Z mnogimi predlogi za izboljšanje odpiramo možnost za nadaljnje raziskovanje tudi naslednjim raziskovalcem, ki bi prav tako razmišljali o GUP Obrh.

8 ZAHVALA

Zahvaljujemo se mentorici Aniti Vrtin ter somentorici Nataši Podhostnik za napotke in vzpodbude ter za pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge in lektoriranje.

Zahvaljujemo se tudi Miri Garantini, Antonu Jesihu, Leonu Žalcu in Lidiji Ivanšek, ker so nam podali vse potrebne podatke, s katerimi smo lahko to raziskovalno nalogo sploh začeli oblikovati.

Prav tako se zahvaljujemo vsem učencem ter pohodnikom, ki so rešili ankete in nam pomagali priti do pomembnih podatkov, kot so njihovi predlogi za izboljšanje poti.

Zahvala pa gre tudi učiteljici Jožici Medvešek Grobovšek, ki nam je pomagala pri organizaciji pohoda za učence, ter učitelju Srečku Dražumeriču za fotografije.

Zahvaljujemo se staršem za podporo pri delu.

Nina Bahor, Jan Gašperič, Špela Šuštarčič

9 PRILOGE

PRILOGA 1

Anketni vprašalnik (26. 12. 2009)

Smo mladi raziskovalci in delamo raziskovalno nalogo z naslovom Grajska-gozdna učna pot Obrh danes in jutri. Raziskati želimo današnjo podobo GUP in predstaviti njeno podobo v prihodnosti.

Lepo vas prosimo za vaše odgovore in mnenja. Anketa je anonimna, zato ni potrebno imeti pri odgovarjanju nobenih pomislekov, tudi če se bo zdelo katero vprašanje kakor koli kočljivo.

Anketo izpolnite tako, da obkrožite črko pred odgovorom, ki se vam zdi najbolj primeren, oziroma odgovor tudi dopolnite s svojim mnenjem, kjer je to zahtevano.

Hvala za sodelovanje!

Nina Bahor, Jan Gašperič, Špela Šuštarčič

SPOL: **Ž** **M**

1. Ali ste že kdaj prej prehodili Grajsko-gozdno učno pot Obrh?

- a) DA
- b) NE

2. Vam je današnja podoba GUP Obrh všeč? Utemeljite.

- a) DA
- b) NE

Zakaj DA?

Zakaj NE?

3. Kako dobro se vam zdi GUP Obrh označena?

- a) DOBRO
- b) SREDNJE
- c) SLABO

4. Ali si želite, da bi bile na poti postavljene table, na katerih bi bil ob točki oziroma zanimivosti kratek opis te točke?

- a) DA
- b) NE

5. Kako bi še izboljšali prepoznavnost GUP Obrh drugod po Beli krajini?
(Obkrožite lahko več odgovorov in dodate svoje mnenje.)

- a) Postavili bi več reklamnih tabel po Beli krajini (Črnomelj, Metlika, Semič ...).
- b) Na javnih mestih (trgovine, gostilne ...) bi raznosili reklamne plakate.
- c) Naredili bi internetno stran.
- d) Drugo: _____

6. Kaj menite o sprehajalni stezi GUP Obrh?

- a) DOBRO UREJENA
- b) SLABO UREJENA

7. Kako bi jo uredili? (Obkrožite lahko več odgovorov in dodate svoje mnenje.)

- a) Posuli bi jo s peskom in tako bolj poravnali.
- b) Odstranili bi vejevje in odvečne rastline na poti.
- c) Postavili bi nove ograje in bolj zavarovali pot.
- d) Drugo: _____

8. Kaj menite o številu klopi na GUP Obrh?

- a) PREMALO
- b) ZADOVOLJIVO
- c) PREVEČ

9. Ali menite, da je na GUP Obrh premalo košev za smeti?

- a) DA
- b) NE

10. Ali se vam zdi Gozdna-učna pot Obrh zanimiva?

- a) DA
- b) NE

11. Napišite še kak predlog, ki bi polepšal podobo GUP Obrh.

PRILOGA 2

Anketni vprašalnik za učence OŠ Komandanta Staneta Dragatuš (24. 3. 2010)

Smo mladi raziskovalci in delamo raziskovalno nalogo z naslovom Grajska-gozdna učna pot Obrh danes in jutri. Namen naše naloge je predstaviti to pot širši javnosti in tako povečati turizem v Beli krajini.

Lepo te prosimo za tvoje odgovore in mnenja. Anketa je anonimna, zato ni potrebno imeti pri odgovarjanju nobenih pomislekov, tudi če se ti bo zdelo kakšno vprašanje kakorkoli kočljivo.

GUP Obrh si že prehodil/a, tako da ne boš imel/a težav z reševanjem ankete. Le-to izpolniš tako, da obkrožiš črko pred odgovorom, ki se ti zdi najbolj primeren, oziroma odgovor tudi dopolniš s svojim mnenjem, kjer je to zahtevano.

Hvala za sodelovanje!

Nina Bahor, Jan Gašperič, Špela Šuštarčič

SPOL: **Ž** **M**

RAZRED: _____

1. Grajsko-gozdna učna pot Obrh si prvič prehodila:

- a) ko smo bili na pohodu s šolo
- b) s starši na decembrskem pohodu
- c) drugo: _____

2. Se ti zdi GUP Obrh dobro urejena?

- a) DA
- b) NE

3. Zakaj ti je/ni všeč podoba GUP Obrh?

Všeč mi je zaradi:

Ni mi všeč zaradi:

4. Kako se ti zdi Grajska-gozdna učna pot Obrh označena?

- a) DOBRO
- b) SREDNJE
- c) SLABO

5. Kakšni se ti zdijo kažipoti?

- a) ZANIMIVI
- b) DOLGOČASNI

6. Napiši, kako bi jih pomagal/a izboljšati.

7. Se ti zdi, da je na GUP Obrh premalo klopi?

- a) DA
- b) NE

8. Kaj meniš o številu košev na poti?

- a) DOVOLJ
- b) PREMALO

9. Se strinjaš, da bi bile na poti postavljene table, na katerih bi bil ob točki oziroma zanimivosti kratek opis te točke?

- a) DA
- b) NE

10. Kaj meniš o sprehajalni stezi na GUP Obrh?

- a) DOBRO UREJENA
- b) SLABO UREJENA

11. Bi bil/a pripravljen/a pomagati pri čiščenju poti?

- a) DA
- b) NE

12. Se ti zdi, da je Grajska-gozdna učna pot Obrh premalo prepoznavna drugod po Beli krajini?

- a) DA
- b) NE

13. Kako bi še izboljšal/a prepoznavnost GUP Obrh po Beli krajini? (Obkrožiš lahko več odgovorov in dodaš svoje mnenje.)

- a) Po drugih šolah bi raznosili reklamne plakate.
- b) Postavili bi več reklamnih tabel po Beli krajini (v Črnomlju, Metliki ...)
- c) Naredili bi internetno stran.
- d) Drugo: _____

14. Se ti zdi Grajska-gozdna učna pot Obrh zanimiva?

- a) DA
- b) NE

15. Bi želel/a pomagati pri izboljšanju podobe GUP Obrh, na primer pri pouku, krožkih ...?

- a) DA
- b) NE

16. Napiši še kak predlog, s katerim bi lahko izboljšali podobo Grajske-gozdne učne poti Obrh.

PRILOGA 3

Zloženka GUP jutri

10 VIRI IN LITERATURA

1. **Garantini Mira**, ustno sporočilo, 20. 11. 2009.
2. Grajska učna pot Obrh. Črnomelj: Občina Črnomelj, 2004. Društvo Kmečkih žena Dragatuš, Mira Garantini.
3. **Ivanšek Lidija**, ustno sporočilo, 6. 4. 2010.
4. **Jesih Anton**, ustno sporočilo, 12. 2. 2010.
5. Martinovanje v Beli krajini 2009 – Bilten, ur. Mojca Črnič. Črnomelj: Društvo vinogradnikov Črnomelj, 2009.
6. **Žalec Leon**, ustno sporočilo, 17. 1. 2010.